

**Національний технічний університет  
"Дніпровська політехніка"**

**Навчально-науковий Інститут економіки  
Фінансово-економічний факультет**

**Кафедра економічного аналізу і фінансів**

**ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА**

до кваліфікаційної роботи  
ступеню бакалавр

здобувача **Антіпової Інни Анатоліївни**

(ПІБ)

академічної групи **072-21-1 (денна форма навчання)**

(шифр)

спеціальності **072 Фінанси, банківська справа та страхування**

(код і назва спеціальності)

освітньо-професійної програми **«Фінанси, банківська справа та страхування»**

на тему **«Фінансові ресурси підприємства і джерела їх формування (на прикладі ТОВ «АГРО-ОВЕН»)**

Керівники	Прізвище, ініціали	Оцінка за шкалою		Підпис
		рейтинговою	інституційною	
Кваліфікаційної роботи	доц. Кубецька О.М.			
Рецензент	Остапенко Т.М.			
Нормоконтролер	Федорова О.Г.			

Дніпро  
2025

**Національний технічний університет  
"Дніпровська політехніка"**

**ЗАТВЕРДЖЕНО:**

завідувач кафедри

**економічного аналізу і фінансів**

(повна назва)

**О.В. УСАТЕНКО**

(підпис)

(прізвище, ініціали)

« \_\_\_\_\_ » \_\_\_\_\_ 2025 року

**ЗАВДАННЯ  
на кваліфікаційну роботу  
ступеню бакалавр**

здобувачу **Антіповій Інні Анатоліївні** академічної групи **072-21-1**  
(прізвище, ініціали) (шифр)

спеціальності **072 Фінанси, банківська справа та страхування**  
(код і назва спеціальності)

на тему: **«Фінансові ресурси підприємства і джерела їх формування (на прикладі ТОВ «АГРО-ОВЕН»)»**

затверджену наказом ректора НТУ "Дніпровська політехніка" від **01.05.2025р. №330-с**

Розділ	Зміст	Термін виконання
ВСТУП	Актуальність теми, мета і завдання, об'єкт і предмет роботи, методи, наукова та практична цінність, апробація результатів, публікації, структура роботи	05.05.2025- 06.05.2025
Розділ 1	Теоретичні основи формування фінансових ресурсів підприємства	07.05.2025- 13.05.2025
Розділ 2	Аналіз фінансових ресурсів та джерел їх формування ТОВ «АГРО-ОВЕН»	14.05.2025- 20.05.2025
Розділ 3	Напрями вдосконалення управління фінансовими ресурсами підприємства	21.05.2025- 27.05.2025
ВИСНОВКИ		28.05.2025- 29.05.2025
Демонстраційний матеріал	Підготовка демонстраційного матеріалу до захисту	30.05.2025- 01.06.2025

**Завдання видано**

\_\_\_\_\_ (підпис керівника)

**О.М.Кубецька**

(прізвище, ініціали)

**Дата видачі завдання 21.04.2025 р.**

**Дата подання до екзаменаційної комісії 02.06.2025 р.**

**Завдання прийнято до виконання**

\_\_\_\_\_ (підпис студента)

**І.А.Антіпова**

(прізвище, ініціали)

## ЗМІСТ

ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ СУТНОСТІ ТА ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА.....	10
1.1. Сутність поняття фінансових ресурсів підприємства та їх класифікація.....	10
1.2. Джерела формування фінансових ресурсів підприємства і напрямки їх розподілу.....	18
1.3. Методичний інструментарій оцінки ефективності формування та використання фінансових ресурсів підприємства.....	22
Висновки до розділу 1.....	26
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ТА ДЖЕРЕЛ ЇХ ФОРМУВАННЯ ТОВ «АГРО-ОВЕН».....	29
2.1. Загальна характеристика ТОВ "АГРО-ОВЕН".....	29
2.2. Аналіз динаміки та структури фінансових ресурсів ТОВ «АГРО-ОВЕН».....	39
2.3. Оцінка ефективності формування та використання фінансових ресурсів підприємства.....	44
Висновки до розділу 2.....	48
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ПІДПРИЄМСТВА.....	51
3.1. Оптимізація структури фінансових ресурсів підприємства.....	51
3.2. Вдосконалення методів залучення та використання фінансових ресурсів.....	56
3.3. Напрями покращення ефективності формування та використання фінансових ресурсів підприємства.....	59

Висновки до розділу 3.....	67
ВИСНОВКИ.....	69
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	72
ДОДАТКИ.....	76

## РЕФЕРАТ

*Антіпова І.А.* – Фінансові ресурси підприємства і джерела їх формування (на прикладі ТОВ «АГРО-ОВЕН»). – Кваліфікаційна робота на правах рукопису.

Кваліфікаційна робота бакалавра за спеціальністю 072 Фінанси, банківська справа та страхування. – НТУ «Дніпровська політехніка», Дніпро, 2025.

Мета кваліфікаційної роботи – аналіз формування та оцінка ефективності використання фінансових ресурсів підприємства на прикладі ТОВ «АГРО-ОВЕН», а також теоретичне обґрунтування та розробка практичних рекомендацій щодо їх оптимізації, вдосконалення методів залучення та підвищення ефективності використання.

У вступі обґрунтована актуальність теми дослідження, сформульовані основні задачі кваліфікаційної роботи, а також визначено об'єкт і предмет дослідження.

У першому розділі визначено сутність поняття фінансових ресурсів підприємства та їх класифікацію.

У другому розділі надано загальну характеристику ТОВ «АГРО-ОВЕН» як об'єкта дослідження. Проведено детальний аналіз динаміки та структури фінансових ресурсів підприємства. Здійснено оцінку ефективності формування та використання фінансових ресурсів.

У третьому розділі кваліфікаційної роботи запропоновано та обґрунтовано напрями оптимізації структури фінансових ресурсів підприємства.

**ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ, КАПІТАЛ, ДЖЕРЕЛА ФОРМУВАННЯ, ЕФЕКТИВНІСТЬ, УПРАВЛІННЯ, ПІДПРИЄМСТВО, ОПТИМІЗАЦІЯ.**

## ABSTRACT

*Antipova I.A.* – Financial resources of an enterprise and sources of their formation (based on the example of AGRO-OVEN LLC). – Qualification work on the rights of the manuscript.

Qualification work for obtaining a bachelor's degree in specialty 072 Finance, Banking and Insurance. – Dnipro University of Technology, Dnipro, 2025.

The purpose of the qualification paper is to analyze the formation and assess the effectiveness of using financial resources of an enterprise on the example of AGRO-OVEN LLC, as well as to provide theoretical justification and develop practical recommendations for their optimization, improvement of attraction methods, and increase in utilization efficiency.

The introduction substantiates the relevance of the research topic, outlines the main objectives of the qualification paper, and defines the object and subject of the study.

The first chapter defines the essence of the concept of enterprise financial resources and their classification.

The second chapter provides a general characteristic of AGRO-OVEN LLC as an object of research. A detailed analysis of the dynamics and structure of the enterprise's financial resources is conducted. The effectiveness of financial resource formation and utilization is assessed, which allowed identifying key trends and problematic aspects.

The third chapter of the qualification paper proposes and substantiates directions for optimizing the structure of enterprise financial resources.

FINANCIAL RESOURCES, CAPITAL, SOURCES OF FORMATION, EFFICIENCY, MANAGEMENT, ENTERPRISE, OPTIMIZATION.

## ВСТУП

**Актуальність теми.** В умовах поглиблення економічних трансформацій та постійних викликів, що стоять перед суб'єктами господарювання України, ефективне управління фінансовими ресурсами набуває вирішального значення. Фінансові ресурси є життєво важливою артерією будь-якого підприємства, забезпечуючи неперервність його діяльності, можливості для розвитку та підвищення конкурентоспроможності на ринку. Здатність ефективно формувати, використовувати та контролювати фінансові потоки є одним з ключових завдань для сучасних підприємств, оскільки будь-які дисбаланси, зокрема неефективне використання коштів або відсутність доступу до необхідних джерел фінансування, неминуче призводять до зниження ліквідності, погіршення фінансових результатів та збільшення ризиків стагнації чи навіть банкрутства. Особливо актуальним це питання стає для аграрного сектору, представником якого є ТОВ "АГРО-ОВЕН", де специфіка виробництва, сезонність та залежність від природних факторів вимагають особливо ретельного планування та управління фінансовими потоками.

**Мета і завдання дослідження.** Метою даного дослідження є всебічна оцінка та аналіз основних джерел формування фінансових ресурсів ТОВ "АГРО-ОВЕН".

Для досягнення зазначеної мети було поставлено такі завдання:

1. З'ясувати сутність поняття фінансових ресурсів підприємства та їхню структуру.
2. Визначити основні джерела формування фінансових ресурсів підприємства.
3. Визначити фактори, що впливають на обсяг та структуру фінансових ресурсів.
4. Здійснити загальну характеристику ТОВ "АГРО-ОВЕН".

5. Провести аналіз динаміки та структури фінансових ресурсів ТОВ "АГРО-ОВЕН".

6. Провести оцінку ефективності використання фінансових ресурсів підприємства.

7. Розробити та визначити можливості використання моделі оптимізації структури фінансових ресурсів для прийняття управлінських рішень.

8. Розробити систему моніторингу та управління фінансовими ризиками, пов'язаними з формуванням та використанням ресурсів.

**Об'єкт дослідження.** Об'єктом дослідження виступає процес формування та використання фінансових ресурсів підприємства, а саме ТОВ "АГРО-ОВЕН".

**Предмет дослідження.** Предметом дослідження є методичні підходи, практичні аспекти, система показників та організаційні засади формування та ефективного використання фінансових ресурсів підприємства.

**Методи дослідження.** Теоретико-методологічною основою дослідження є фундаментальні положення економічної теорії, праці вітчизняних та зарубіжних науковців у галузі фінансів підприємств, фінансового менеджменту, обліку та аналізу. У процесі дослідження використовувалися загальнонаукові та спеціальні методи пізнання: системний підхід – для комплексного вивчення фінансових ресурсів як цілісної системи; методи аналізу та синтезу – для розкладання об'єкта на складові та їх узагальнення; порівняльний аналіз – для зіставлення показників та виявлення тенденцій динаміки; статистичні методи – для обробки та інтерпретації кількісних даних; метод узагальнення – для формулювання висновків та рекомендацій.

**Інформаційна база.** Інформаційну базу дослідження складають законодавчі та нормативно-правові акти України у сфері фінансової діяльності підприємств, офіційна фінансова звітність ТОВ "АГРО-ОВЕН", дані Державної служби статистики України, наукові монографії, статті у фахових

виданнях, матеріали науково-практичних конференцій та інформаційні ресурси мережі Інтернет.

Питання формування фінансових ресурсів та джерел їх утворення є предметом пильної уваги як у вітчизняній, так і у світовій економічній науці. Серед українських дослідників вагомих внесок у розробку цієї теми зробили такі вчені, як: Лігоненко Л. О., Гуляєва Н. М., та Гринюк Н. А. та ін.. На міжнародному рівні, суттєві напрацювання щодо розвитку даної сфери належать відомим фінансистам, зокрема Таджибекова Д.Б., Брігам Е. Ф., Мандал С. К. Та інші.

**Прикладна цінність дослідження** полягає у розробці практичних рекомендацій та пропозицій, спрямованих на підвищення ефективності формування та використання фінансових ресурсів ТОВ "АГРО-ОВЕН", та можуть бути використані іншими підприємствами аграрного сектору для вдосконалення їхньої фінансової політики, оптимізації процесів управління фінансовими ризиками та забезпечення стабільного фінансового стану.

**Апробація результатів дослідження.** Основні результати та положення дослідження були обговорені та апробовані на міжнародній конференції здобувачів вищої освіти та молодих науковців «Ринок фінансових інновацій та безробіття ЄС: тенденції, виклики та перспективи».

**Особистий внесок.** Кваліфікаційна робота є самостійним дослідженням, у процесі якого автором особисто зібрані, опрацьовані та систематизовані дані, виконані всі розрахунки, побудовані таблиці та діаграми, сформульовані висновки та розроблені рекомендації.

**Структура та обсяг кваліфікаційної роботи.** Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, загального висновку, списку використаних джерел та додатків. Робота містить 8 рисунків, 17 таблиць, 3 формули. Список використаних джерел налічує [кількість] найменувань. Загальний обсяг роботи становить 80 сторінок.

## РОЗДІЛ 1

### ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ СУТНОСТІ ТА ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА

#### 1.1. Сутність поняття фінансових ресурсів підприємства та їх класифікація

За сучасних економічних умов, фінансові ресурси підприємств відіграють важливу роль, оскільки вони створюють умови для безперервного виробничого процесу, його стабільного зростання, а також визначають конкурентоспроможність підприємства на ринку. У період формування та розвитку ринкових відносин, у багатьох суб'єктів господарювання виникає недостатність фінансових ресурсів. Недостатність фінансів негативно впливає на їхню економічну діяльність, сприяє появі та збільшенню заборгованості перед підприємствами, щодо заробітної плати та податків. Іншими словами, у сфері особистого, бізнес- чи державного управління термін «фінансові ресурси» є фундаментальним стовпом підтримки стабільності та зростання. Ці ресурси охоплюють широкий спектр активів, капіталу та інструментів, які окремі особи, підприємства чи уряди використовують для виконання своїх фінансових зобов'язань, стимулювання зростання та забезпечення свого майбутнього [2].

Тому питання формування достатнього обсягу фінансових ресурсів підприємства для здійснення економічної діяльності стає актуальним. Загалом, фінансові ресурси, сформовані на рівні підприємства, визначають можливості таких дій: збільшення обігового капіталу, здійснення необхідних капіталовкладень, виконання фінансових зобов'язань, задоволення соціальних потреб тощо.

Підприємства вступають у фінансові відносини з метою формування та використання фінансових ресурсів. Оптимальна структура та ефективне

використання цих ресурсів є необхідними умовами для успішного функціонування будь-якого підприємства.

Щодо визначення економічної природи фінансових ресурсів підприємств, існує безліч підходів з боку українських та зарубіжних вчених, таких як Білоліпецький В. Г., Буряковський В. В., Василик О. Д., Вознюк Г. Л., Лігоненко Л. О., Гуляєва Н. М., Гринюк Н. А., Завгородній А. Т., Зятковський І. В., Колчина Н. В., Мерзляков І. В., Опарін В. М., Павлюк К. В., Поддєрьогін А. М., Романенко О. Р., Смовженко Т. С., та Юрій С. І.

Основним моментом у дослідженні фінансових ресурсів підприємств є визначення поняття «фінансові ресурси підприємства».

Завгородній Т. С., Вознюк Г. Л., та Смовженко Т. С. [11] визначають фінансові ресурси як сукупність коштів, що перебувають у розпорядженні держави та суб'єктів господарювання.

Павлюк К. В. [18] вважає фінансовими ресурсами підприємства грошові нагромадження та доходи, які утворюються в процесі розподілу і перерозподілу валового внутрішнього продукту та зосереджуються у відповідних фондах для забезпечення безперервності розширеного відтворення і задоволення суспільних потреб.

Буряковський В. В. [10] характеризує фінансові ресурси підприємств як грошові фонди цільового призначення, які формуються в процесі розподілу і перерозподілу національного багатства, валового внутрішнього продукту та національного доходу, і використовуються для досягнення цілей підприємства.

Зятковський І. В. [12] відносить до фінансових ресурсів підприємства суму грошових резервів і надходжень цільового призначення, якими розпоряджається підприємство, щоб використовувати їх на статутні потреби.

Лігоненко Л. О., Гуляєва Н. М., та Гринюк Н. А. [15] визначають фінансові ресурси підприємства як сукупність грошових коштів, сформованих для фінансування розвитку підприємства в майбутніх періодах. Вони виступають одним із основних факторів виробництва разом із трудовими та матеріальними ресурсами, здатні регулювати доходи в різних сферах

діяльності підприємства та забезпечувати інтереси учасників економічних відносин.

Поддєрьогін А. М. [19] трактує фінансові ресурси як грошові кошти в розпорядженні підприємства, включаючи всі грошові фонди та ту частину коштів, що використовується в не фондовій формі.

Опарін В. М. описує фінансові ресурси підприємства як суму коштів, спрямованих в основні засоби та обігові кошти підприємства.

Білоліпецький В. Г. та Мерзляков І. В. [24] розділяють фінансові ресурси на внутрішні, які представлені в звітності як чистий прибуток та амортизація, і залучені.

З аналізу наведених визначень терміна «фінансові ресурси підприємства» видно, що серед українських та зарубіжних науковців досі немає єдності в розумінні цього поняття та його ролі у функціонуванні підприємств.

Отже, на нашу думку, фінансові ресурси — це кошти, накопичені підприємством для забезпечення процесу розширеного відтворення шляхом їх перетворення в інші види ресурсів, а також для досягнення високих фінансових результатів. Вони являють собою сукупність коштів, що перебувають у розпорядженні підприємства та є джерелом його виробничої та соціальної діяльності.

По суті, фінансові ресурси являють собою матеріальні та нематеріальні активи, доступні окремій особі, організації чи уряду для задоволення фінансових потреб. Ці ресурси включають готівку, заощадження, інвестиції, кредитні лінії та різні інші інструменти, які можна конвертувати у кошти за потреби.

Поняття фінансових ресурсів не обмежується лише готівкою чи ліквідними активами, а охоплює ширший спектр активів та можливостей, що сприяють фінансовому добробуту.

Для фізичних осіб це можуть бути ощадні рахунки, акції, облігації, нерухомість, пенсійні фонди та страхові поліси.

Натомість, для бізнесу фінансові ресурси часто включають поєднання оборотного капіталу, власного капіталу, позик, кредитних ліній та інших інвестицій.

Для урядів фінансові ресурси варіюються від податкових надходжень, грантів та міжнародної допомоги до облігацій та резервів.

Здатність виконувати функцію платіжного засобу та рівень ліквідності активів є основними ознаками, які визначають віднесення коштів до складу фінансових ресурсів підприємства.

Фінансові ресурси підприємства створюються внаслідок виробничо-господарської діяльності суб'єктів господарювання через отримання грошових коштів за реалізовану ними продукцію, а також шляхом залучення коштів на фінансовому ринку.

Процес формування фінансових ресурсів підприємства — це процес одержання коштів у розпорядження підприємства, який здійснюється із різних джерел, з яких можна виділити дві основні групи: власні — це кошти, отримані внаслідок господарської діяльності, й залучені — ресурси, що перебувають тимчасово у розпорядженні підприємства і можуть використовуватися для досягнення статутних цілей.

Обсяг виробництва та його ефективність визначають розміри, структуру та склад фінансових ресурсів підприємства. У процесі формування фінансових ресурсів важливу роль відіграє їхній баланс і визначення оптимальної структури джерел.

Проте, як показує практика, їхня структура постійно змінюється під впливом різних факторів, зокрема, зростання частки коштів, залучених із зовнішніх джерел, і насамперед — частки видаткових зобов'язань, що веде до зменшення інвестиційних можливостей суб'єктів господарювання.

На формування та використання фінансових ресурсів підприємств впливають різноманітні чинники, які, з урахуванням суб'єктів господарської діяльності, доцільно поділяти на внутрішні та зовнішні.

Внутрішні чинники, або несистематичні, пов'язані безпосередньо з діяльністю окремого підприємства і включають:

- рівень досконалості фінансової структури (деталізацію фінансових завдань);
- якість організації управління фінансовими ресурсами;
- налагодження роботи з посередницькими організаціями;
- забезпечення зв'язку збутової стратегії із виробничою діяльністю;
- позиціонування та вибір сегментів ринку відповідно до виробничих можливостей;
- якість фінансового, управлінського та податкового обліку, цінову політику;
- ефективність роботи виробництва та її узгодження з фінансовим планом підприємства, а також кваліфікацію персоналу тощо.

До зовнішніх чинників, що впливають на формування та використання фінансових ресурсів підприємства, належать:

- політична ситуація у країні;
- стан розвитку фінансового ринку та економіки загалом;
- стан і перспективи розвитку ринку збуту продукції;
- ціни на ресурси;
- інфляційні процеси та інше.

Ці чинники впливають на структуру та потенційні можливості фінансових джерел через регулювання їхньої структури. Зокрема, зменшення собівартості при стабільності інших факторів виробництва і реалізації продукції спричинить зростання прибутку підприємства, що, в свою чергу, призведе до збільшення обсягу фінансових ресурсів у цілому.

Важливим аспектом при формуванні фінансових ресурсів є їхня збалансованість і визначення оптимальної структури джерел.

Структура фінансів постійно змінюється під впливом різноманітних факторів, зокрема зростання питомої ваги коштів, залучених із зовнішніх джерел, таких як кредиторська заборгованість, яка може спричинити систему

несплати і знижувати інвестиційні можливості підприємства. Не рекомендується підприємствам допустити неконтрольовану кредиторську заборгованість, оскільки це може погіршити їхню платоспроможність, а також уникати надмірних власних фінансових ресурсів, що можуть гальмувати виробничий розвиток через надмірне резервування накопичень і їх вилучення з виробничого процесу.

Фінансовим ресурсам підприємства притаманні певні характеристики, як (рис. 1.1).

Характеристики фінансових ресурсів	Виявляють грошові відносини
	Залежать від первинного розподілу вартості валового внутрішнього продукту
	Формування та використання грошових доходів і децентралізованих фондів

Рис. 1.1 – Характеристика фінансових ресурсів

Фінансові ресурси підприємств мають ряд ключових ознак, які визначають їх формування та використання в рамках правового та нормативного забезпечення. Ці ресурси можуть належати суб'єктам господарювання з різними організаційно-правовими формами або бути зосереджені у суб'єктів фінансового ринку, таких як банківські установи, інвестиційні фонди, компанії спільного інвестування тощо.

Основні напрямки використання фінансових ресурсів включають:

- відтворення виробничих потужностей підприємств;
- соціальне забезпечення працівників;
- задоволення інших потреб суб'єктів господарювання.

Вчені-економісти класифікують фінансові ресурси підприємств за різними ознаками та видами.

Мельник О. [25] виділяє фінансові ресурси за кругообігом, зокрема на початкові ресурси, які підприємство використовує на початку своєї діяльності, та прирощені фінансові ресурси, що формуються в результаті його діяльності у вигляді чистого доходу або прибутку.

Далі, за характером використання, фінансові ресурси поділяють на матеріалізовані, які вкладені в основні засоби для забезпечення виробничого процесу, та ресурси, які знаходяться в обігу і обслуговують окремі виробничі цикли. Щодо права власності, фінансові ресурси бувають власними, які можуть надаватися державою з бюджету або фондів цільового призначення, та позиченими, які позичаються у формі кредитів.

Козачок І. А. [26] також виокремлює декілька видів фінансових ресурсів, зокрема, за джерелами утворення: власні ресурси, які належать підприємству і формуються в процесі його фінансово-господарської діяльності, та залучені ресурси, які підприємство використовує тимчасово для досягнення певних цілей. Залучені фінансові ресурси за термінами можуть бути необмеженими, тобто власними, а також терміновими: з термінами більше одного року чи до одного року. Окрім того, фінансові ресурси класифікують за ознакою платності на безоплатні та платні, а також за найменуванням валюти на фінансові ресурси в національній і в іноземній валюті.

У працях Стасюк Л. С. [20] фінансові ресурси підприємства класифікуються за різними критеріями, зокрема за видами господарської діяльності, такими як: операційні; інвестиційні; фінансові.

Вони також поділяються за кругообігом на: початкові; функціонуючі; прирощені ресурси.

За об'єктом інвестування фінансові ресурси поділяються на ресурси, направлені у реальні інвестиційні об'єкти та в фінансові інструменти.

За організаційно-правовою формою, можна виділити: акціонерні; пайові; індивідуальні фінансові ресурси.

Згідно з матеріально-речовою структурою, фінансові ресурси можуть бути матеріалізованими та обіговими коштами.

Щодо права власності, їх поділяють на власні, позичені та надані, а за джерелами формування — на зовнішні та внутрішні.

Існують також класифікації за призначенням ресурсів:

- для виконання фінансових зобов'язань;
- для забезпечення розширеного відтворення;
- для соціальних потреб (рис. 1.2).

Класифікаційні ознаки поділу фінансових ресурсів:	За кругообігом: початкові; функціонуючі; прирощені ресурси.
	За об'єктом інвестування: ресурси, направлені у реальні інвестиційні об'єкти та в фінансові інструменти.
	За організаційно-правовою формою: акціонерні; пайові; індивідуальні фінансові ресурси.
	За формою власності: власні, позикові та залучені
	За призначенням: для виконання фінансових зобов'язань; для забезпечення розширеного відтворення; для соціальних потреб

Рис. 1.2 – Класифікація фінансових ресурсів підприємства

Таким чином, різноманіття класифікацій відображає складність управління фінансовими ресурсами та важливість їх ефективного використання в діяльності підприємства. Запропоновані класифікації фінансових ресурсів підприємства дозволяють вибрати правильне співвідношення між власними і позиковими ресурсами, яке сприятиме зміцненню фінансового стану підприємства, а також створить дієвий механізм управління.

## 1.2. Джерела формування фінансових ресурсів підприємства і напрямки їх розподілу

Формування фінансових ресурсів підприємства – це складний процес, який орієнтується на максимальну взаємодію із зовнішнім середовищем і з забезпеченням високої якості їх використання.

Фінансові ресурси підприємства формуються з власних коштів та залучених з різних джерел.

Внутрішні джерела фінансування – це кошти, що надходять зсередини бізнесу. Прикладами є прибуток, отриманий бізнесом, нерозподілений прибуток, капітальне фінансування та ліквідні активи. Ліквідні активи – це бізнес-активи, які можна легко конвертувати в готівку.

Оскільки внутрішні фінансові ресурси генеруються всередині організації, вони є безвідсотковими. Зазвичай це вважається більш економічним з точки зору бізнесу, оскільки означає, що організації не потрібно сплачувати відсотки, що стосується позикового капіталу та боргу, що забезпечує бізнесу міцніше фінансове становище.

Зовнішні джерела фінансування – це кошти, що надходять ззовні бізнесу. Прикладами є позики та кредити із зовнішніх джерел, таких як банки.

Зовнішні фінансові ресурси особливо корисні для нових підприємств, організацій, які прагнуть зростання та розширення, а також підприємств, які шукають нових інвесторів для забезпечення фінансування та навіть керівництва та експертизи всередині організації. Варто зазначити, однак, що ці джерела фінансування можуть означати часткову втрату власності в бізнесі, а також додаткові витрати на виплату відсотків.

Основними складовими фінансових ресурсів є: дохід; грошові кошти; власний капітал (нерозподілений прибуток та ін.); позикові кошти (короткострокові та довгострокові кредити банків).

Джерела формування фінансових ресурсів залежать від форми власності, на базі якої створюється підприємство. Так, при створенні державних

підприємств фінансові ресурси формуються за рахунок бюджету, фондів інших подібних підприємств під час їх реорганізації тощо.

Під час створення приватних підприємств або інших непублічних підприємств, вони формуються за рахунок часткових внесків засновників, добровільних внесків юридичних осіб та фізичних осіб і т.д. Усі ці внески (кошти) становлять статутний (початковий) капітал і акумулюються у статутному капіталі створеного підприємства.

В сучасних умовах діяльності підприємств, неможливо віддавати перевагу будь-якому одному джерелу формування фінансових ресурсів через негативні наслідки. Так, при використанні лише власних коштів існує загроза обмеження зростання фінансового потенціалу підприємств, а використання у значних обсягах позикових і кредитних коштів, навпаки, реально сприяє виживанню і прогресивному розвитку за умов нестабільності, але одночасно істотно підвищує рівень ризиків у фінансовій діяльності підприємств.

Проблеми у формуванні фінансових ресурсів існують майже на кожному підприємстві. Вони пов'язані із особливостями організації виробництва, економічної та фінансової діяльності підприємств, станом регуляторної політики держави щодо формування фінансових ресурсів підприємств, що зростає у умовах державної монополії на виробництво.

Однак у сучасних умовах, підприємствам недостатньо забезпечено фінансовими ресурсами через їхній недолік і недостатність джерел для їх формування. Значна кількість підприємств збиткові, що суттєво обмежує їхні власні джерела фінансових ресурсів. Як наслідок, вони мають потребу у кредитних коштах. Банки та інші фінансові установи є поширеним джерелом зовнішнього фінансування для бізнесу. Кредитори та фінансові послуги можуть пропонувати бізнес-фінансування та позики. Проте. Одночасно можна виділити і негативні аспекти кредитування. Залучення банківських кредитів супроводжується збільшенням платежів за їх використанням, що призводить до зростання операційних витрат і збитковості підприємств.

Тому кожен суб'єкт господарювання повинен більш раціонально

підходити до питання формування фінансових ресурсів, зменшувати кількість позик і зобов'язань. А держава, особливо за сучасних умов, має забезпечити стабільність економіки і вдосконалити регуляторну базу, що дозволить підприємствам захищатися та діяти навіть у кризових ситуаціях.

Формування фінансових ресурсів має забезпечувати таке поєднання власних і залучених джерел фінансування, що сприятиме зростанню доходності капіталу, платоспроможності, фінансовій стабільності, зменшенню фінансових ризиків і середньозваженої вартості фінансових ресурсів тощо. Саме за таких умов можливе реалізувати стратегію економічного зростання як на мікро-, так і на макроекономічному рівнях [9].

На рівні підприємства розрізняють внутрішні та зовнішні джерела формування фінансових ресурсів (табл. 1.1).

Таблиця 1.1 – Джерела формування фінансових ресурсів підприємства

Внутрішні	Зовнішні
Прибуток, що залишаються в розпорядженні підприємства	Фінансові ресурси, що мобілізовані на фінансовому ринку
Амортизаційні відрахування	Кошти від емісії та продажу акцій, облігацій та інших видів цінних паперів
Внески засновників під час формування статутного капіталу	Кредити банківських установ та позиції юридичних і фізичних осіб
Додаткова емісія та розміщення акцій	Фінансовий лізинг
Додаткові паї та інші внески в статутний капітал підприємства	Факторинг
	Ресурси, отримані від головних компаній, концернів
	Бюджетні асигнування
	Дивіденди та відсотки за цінними паперами інших емітентів
	Страхові відшкодування

Водночас важливо дотримуватися оптимального співвідношення між цими джерелами, щоб забезпечити фінансову стійкість підприємства.

У сучасних умовах господарювання, підприємства можуть використовувати фінансові ресурси за такими основними напрямками:

1. Платежі організаціям фінансово-банківської системи включають виконання фінансових зобов'язань, таких як: податкові платежі до бюджету,

страхові внески, виплати відсотків за банківські кредити та погашення раніше отриманих позик.

2. Інвестування власних коштів пов'язане із капітальними витратами (реінвестування), орієнтуючись на розширення виробництва, технічне оновлення, впровадження нових прогресивних технологій та використання інновацій.

3. Інвестування у фінансові активи передбачає використання фінансових ресурсів для придбання цінних паперів інших суб'єктів господарювання, таких як акції та облігації, які можуть бути об'єктом торгівлі на ринку.

4. Забезпечення соціальних потреб передбачає використання фінансових ресурсів для соціально орієнтованих цілей, таких як благодійність, спонсорство та інші соціальні ініціативи.

Крім того, фінансові ресурси використовуються різними способами, але зазвичай вони покривають витрати на ведення бізнесу та отримання прибутку – також відомі як корпоративні фінанси. Це включає:

- закупівлю витратних матеріалів;
- оплату людських ресурсів (персоналу);
- витрати на об'єкт, такі як оренда офісу або придбання нерухомості та будівель.

Розподіл та використання ресурсів у бізнесі визначатимуться людьми або командою, які відповідають за управління фінансовими ресурсами та фінансуванням.

Тож, фінансові ресурси підприємства є основою його діяльності та формуються як за рахунок власних коштів, так і шляхом залучення зовнішніх джерел фінансування. Розподіл цих ресурсів може здійснюватися через інвестування в модернізацію обладнання, підвищення продуктивності, розвиток нових продуктів, а також на оплату кредитів і витрат на маркетинг. Ефективний підхід до управління фінансовими ресурсами є важливим для забезпечення стабільного росту та конкурентоспроможності підприємства на ринку.

Оптимальне співвідношення між внутрішніми (прибуток, амортизаційні відрахування, внески засновників тощо) та зовнішніми (кредити, фінансовий лізинг, факторинг, бюджетні асигнування) ресурсами відіграє ключову роль у забезпеченні фінансової стабільності підприємства.

### 1.3. Методичний інструментарій оцінки ефективності формування та використання фінансових ресурсів підприємства

У сучасних кризових умовах суб'єкти господарювання всіх галузей економіки України все більше акцентують увагу на удосконаленні механізмів управління підприємствами відповідно до нових викликів. Контрольна функція управління, а також оцінка й аналіз діяльності підприємства набувають особливого значення, оскільки проблема фінансування поточної діяльності, зростання дебіторської та кредиторської заборгованості і падіння фінансової незалежності стають все більш очевидними.

Оцінка фінансового стану підприємства, зокрема його фінансових ресурсів, є ключовим етапом у процесі управління. Багато підприємств, загальноприйняті методики оцінки фінансових ресурсів. Переважна більшість науковців вимірюють ефективність використання ресурсів підприємства на якісному (широта ринків збуту продукції; наявність продукції, що експортується; наявність унікальної продукції, техніко-економічні параметри якої перевищують або відповідають світовим аналогам; репутація підприємства; стійкість зв'язків з клієнтами, партнерами тощо) та кількісному рівні (динаміка відносних показників ділової активності).

Пропонуємо систематизувати найбільш поширені в наукових дослідженнях показники для оцінювання ефективності використання ресурсів підприємства в кількісному виразі в три групи:

- відносні показники ділової активності (коефіцієнти оборотності);
- показники ефективності управління ресурсами (тривалість обороту);

– показники ефективності використання активів компанії для генерації прибутку (рентабельність).

Методика оцінки фінансових ресурсів підприємства представлена у вигляді чіткої структури етапів, що дозволяє систематично аналізувати та оцінювати фінансовий стан організації. Кожен етап сприяє глибшому розумінню фінансових ресурсів, їх ефективності та управлінських аспектів, таких як аналіз доходів, витрат, ймовірність банкрутства та фінансова рівновага. Завдяки цій структурі, підприємство має можливість адаптувати свої фінансові стратегії до умов ринку та суттєво підвищити свою конкурентоспроможність, ефективно реагуючи на зміни в зовнішньому середовищі.

Етапи оцінки ефективності використання фінансових ресурсів наведена на рис. 1.3.

Етапи оцінки ефективності використання фінансових ресурсів	Здійснення класифікації фінансових ресурсів підприємства з урахуванням особливостей діяльності.
	Аналіз структури фінансових ресурсів підприємства.
	Виявлення особливостей наявних видів фінансових ресурсів підприємства.
	Оцінка існуючих підходів до використання фінансових ресурсів підприємства.
	Оцінка ефективності управління фінансовими ресурсами підприємства.
	Аналіз виконання дохідної та витратної частини фінансового плану підприємства.
	Аналіз формування прибутку підприємства та його розподілу.
	Оцінка ймовірності настання банкрутства підприємства.
	Оцінка фінансової рівноваги підприємства.
	Оцінка величини фінансового левереджу.
Здійснення узагальнення отриманої за результатами проведеної оцінки інформації з метою формування рішень щодо удосконалення існуючих підходів до управління фінансовими ресурсами підприємства.	

Рис. 1.3 – Методика оцінки фінансових ресурсів

Представлена методика оцінки фінансових ресурсів підприємства складається з кількох важливих етапів, які дозволяють детально аналізувати фінансовий стан та ефективність управління ресурсами.

Класифікація фінансових ресурсів забезпечує розуміння специфіки діяльності, а далі, за допомогою аналізу структури та особливостей ресурсів, підприємство отримує можливість виявити сильні та слабкі сторони.

Оцінка підходів управління та ефективності витрат і доходів дозволяє оптимізувати фінансові рішення, а також сприяє своєчасному виявленню ризиків, таких як ймовірність банкрутства. Оцінка фінансової рівноваги і левереджу надає важливу інформацію для планування та прийняття управлінських рішень.

Завершальний етап — узагальнення отриманих даних — є критично важливим для формування стратегій покращення управління фінансовими ресурсами в умовах динамічного ринкового середовища.

Таким чином, дана методика є важливим інструментом для розвитку та підвищення фінансової стабільності будь-якого підприємства.

Методика оцінки ефективності використання фінансових ресурсів підприємства передбачає аналіз ключових фінансових показників, таких як рентабельність, обіг активів і координація капіталу. Вона включає порівняння фактичних результатів з плановими, а також з галузевими стандартами. Застосування бюджетування, фінансового моніторингу та аналізу витрат дозволяє виявити резерви та оптимізувати процеси розподілу ресурсів. Ефективна оцінка допомагає виявити слабкі місця в управлінні фінансами і забезпечити стійкий розвиток підприємства у конкурентному середовищі.

Показники ефективності формування фінансових ресурсів підприємства наведено в табл. 1.2.

Перш за все, доцільно обчислювати коефіцієнт фінансової незалежності, який відображає здатність підприємства виконувати свої зовнішні зобов'язання за рахунок власних фінансових ресурсів. Вищий показник цього коефіцієнта свідчить про більшу фінансову стабільність, незалежність і

фінансову стійкість підприємства. Особливо важливе значення він має в сучасних умовах господарювання для підприємств різних форм власності — спільних, малих, середніх, акціонерних та інших, оскільки цей коефіцієнт відображає інтереси засновників, власників акцій і кредиторів.

Таблиця 1.2 – Показники ефективності формування фінансових ресурсів підприємства

Показник	Формула для розрахунку
Коефіцієнт фінансової незалежності	Власні фінансові ресурси / Загальна величина фінансових ресурсів
Коефіцієнт фінансової стабільності	Власні фінансові ресурси / Позикові фінансові ресурси
Коефіцієнт поточних зобов'язань	Поточні зобов'язання / Позикові фінансові ресурси
Коефіцієнт маневреності власних фінансових ресурсів	Власні обігові кошти / Власні фінансові ресурси
Коефіцієнт забезпечення оборотних активів власними коштами	Власні обігові кошти / Оборотні активи

Другим не менш важливим показником для оцінки ефективності формування фінансових ресурсів підприємства є коефіцієнт фінансової стабільності. Він відображає рівень забезпеченості боргових зобов'язань власними фінансовими ресурсами. Зростання цього коефіцієнта у часі свідчить про зміцнення фінансової незалежності підприємства від зовнішніх інвесторів і кредиторів, що позитивно впливає на рівень його фінансової стійкості, тоді як його зниження свідчить про послаблення фінансової стабільності.

Розглянемо далі коефіцієнт поточних зобов'язань, який визначає частку саме поточних зобов'язань у загальному обсязі позикових фінансових ресурсів підприємства. Наступним є коефіцієнт маневреності власних фінансових ресурсів. Цей показник відображає частку власних коштів, інвестованих у оборотні активи, у загальних власних фінансових ресурсах підприємства (тобто скільки з них знаходиться у високоліквідній формі). Зміни у значенні цього коефіцієнта можна оцінювати по-різному: незначне зростання у динаміці може бути позитивним явищем, тоді як різке збільшення — свідчить

про потенційні проблеми у діяльності підприємства. Збільшення рівня маневреності за рахунок зростання власних обігових коштів або зменшення загальної суми власних ресурсів може мати різні наслідки. Зазвичай, зростання цього коефіцієнта веде до зниження інших показників, наприклад, коефіцієнта фінансової незалежності, що в свою чергу збільшує залежність підприємства від зовнішніх кредиторів.

Останній показник, що розглядаємо — коефіцієнт забезпечення оборотних активів власними коштами. Його суть досить проста — він показує, яка частка оборотних активів фінансується за рахунок власних коштів підприємства. Оскільки активи можуть бути сформовані з використанням як власних, так і позикових ресурсів, кредитори завжди звертають увагу на рівень забезпеченості власними коштами при укладанні кредитних угод або контрактів поставки, оскільки це є показником кредитоспроможності контрагента.

Отже, чим більша частка власних коштів у структурі фінансових ресурсів позичальника (або отримувача коштів), тим безпечніше для кредитора укладати кредитні угоди.

Після проведення всебічної і детальної оцінки за цим комплексом показників можна не лише аналізувати динаміку ефективності управління фінансовими ресурсами підприємства у аспектах їх формування, розміщення і використання, а й виявляти "вузькі місця", які стримують їх досягнення. Такий аналіз допомагає визначити потенційні резерви і можливості для підвищення рівня ефективності управління фінансовими ресурсами загалом, а також процесами їх формування, розміщення та застосування на підприємстві.

## Висновки до розділу 1

1. Фінансові ресурси підприємства — це сукупність грошових коштів та фінансових активів, використовуваних для забезпечення його

діяльності, розвитку та розширення. Їхній обсяг і структура визначають фінансову стабільність і здатність підприємства досягати поставлених цілей.

2. Класифікація фінансових ресурсів дозволяє краще аналізувати їхнє застосування та оптимізувати фінансове планування, що в кінцевому підсумку сприяє підвищенню економічної ефективності підприємства.

3. Джерела формування фінансових ресурсів включають внутрішні і зовнішні джерела, такі як: власний капітал, позикові кошти та державні субсидії. Вибір і правильний розподіл цих джерел, є ключовими для забезпечення стабільного фінансування діяльності підприємства.

4. Ефективний розподіл фінансових ресурсів, сприяє збалансованому розвитку, мінімізації фінансових ризиків і підвищенню рентабельності, що забезпечує конкурентоспроможність і довгострокову стабільність бізнесу.

5. Методичний інструментарій оцінки ефективності формування та використання фінансових ресурсів підприємства базується на системі взаємопов'язаних фінансових коефіцієнтів, кожен з яких надає унікальну інформацію про фінансову стійкість, незалежність та ліквідність компанії.

6. Коефіцієнт фінансової незалежності та коефіцієнт фінансової стабільності виступають ключовими індикаторами здатності підприємства виконувати свої зобов'язання за рахунок власних коштів, а їх зростання свідчить про зміцнення фінансової стійкості та зниження залежності від зовнішніх кредиторів.

7. Для поглибленого розуміння структури позикових зобов'язань використовується коефіцієнт поточних зобов'язань, який показує частку короткострокових боргів. Особливе місце займає коефіцієнт маневреності власних фінансових ресурсів, що відображає частку власних коштів, інвестованих в оборотні активи; його динаміка вимагає ретельного аналізу, оскільки різке зростання може сигналізувати про потенційні проблеми, зокрема про підвищення залежності від зовнішніх джерел.

8. Нарешті, коефіцієнт забезпечення оборотних активів власними коштами є критично важливим для оцінки кредитоспроможності, показуючи, яка частка оборотних активів фінансується за рахунок власних ресурсів, що є важливим сигналом для кредиторів та інвесторів.

9. Застосування цього комплексного інструментарію дозволяє не тільки детально проаналізувати динаміку ефективності управління фінансовими ресурсами в усіх аспектах їх формування, розміщення та використання, але й виявити "вузькі місця", визначити приховані резерви та сформулювати обґрунтовані рекомендації для підвищення загального рівня фінансової ефективності підприємства.

## РОЗДІЛ 2

### АНАЛІЗ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ТА ДЖЕРЕЛ ЇХ ФОРМУВАННЯ ТОВ "АГРО-ОВЕН"

#### 2.1. Загальна характеристика ТОВ "АГРО-ОВЕН"

Товариство з обмеженою відповідальністю «АГРО-ОВЕН» (скорочена назва ТОВ «АГРО-ОВЕН» понад 3 роки функціонує як виробник сільськогосподарської продукції. ТОВ «АГРО-ОВЕН» створене (zareєстроване) 10.12.2021 р. (табл. 2.1).

Таблиця 2.1 – Адреса ТОВ «АГРО-ОВЕН»

Повна назва центру	Юридична адреса
Товариство з обмеженою відповідальністю «АГРО-ОВЕН»	51100, ДНІПРОПЕТРОВСЬКА область, САМАРІВСЬКИЙ район, селище МАГДАЛИНІВКА,

Важливим аспектом діяльності компанії є прагнення до довгострокової співпраці, прозорості у бізнес-процесах і відповідальності перед суспільством. Команда підприємства складається з фахівців з великим досвідом у галузі, які прагнуть до постійного підвищення кваліфікації й впровадження новаторських рішень. ТОВ «АГРО-ОВЕН» дотримується принципів екологічної безпеки та сталого розвитку, що підтверджується запровадженням сучасних екологічних стандартів. Мета компанії — не лише отримання прибутку, а й внесок у створення конкурентоспроможного, інноваційного та екологічно відповідального аграрного сектору України.

Основним видом діяльності ТОВ «АГРО-ОВЕН» є вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур (КВЕД 01.11). Додатковими (можливими) видами діяльності ТОВ «АГРО-ОВЕН» є ряд інших видів діяльності, що зареєстровані у Статуті (рис. 2.1).

Додаткові види діяльності ТОВ "АГРО-ОВЕН"	10.41 Виробництво олії та тваринних жирів
	77.33 Надання в оренду офісних машин і устаткування, у тому числі комп'ютерів
	77.32 Надання в оренду будівельних машин і устаткування
	77.31 Надання в оренду сільськогосподарських машин і устаткування
	68.20 Надання в оренду й експлуатацію власного чи орендованого нерухомого майна
	52.10 Складське господарство
	46.32 Оптова торгівля м'ясом і м'ясними продуктами
	46.31 Оптова торгівля фруктами й овочами
	46.17 Діяльність посередників у торгівлі продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами
	20.15 Виробництво добрив і азотних сполук
	10.92 Виробництво готових кормів для домашніх тварин
	10.91 Виробництво готових кормів для тварин, що утримуються на фермах
	10.85 Виробництво готової їжі та страв
	10.31 Перероблення та консервування картоплі
	10.13 Виробництво м'ясних продуктів
	10.11 Виробництво м'яса
	01.64 Оброблення насіння для відтворення
	01.63 Післяурожайна діяльність
	01.61 Допоміжна діяльність у рослинництві
	01.50 Змішане сільське господарство
	01.49 Розведення інших тварин
	01.46 Розведення свиней
	01.45 Розведення овець і кіз
	01.42 Розведення іншої великої рогатої худоби та буйволів
	01.41 Розведення великої рогатої худоби молочних порід
	01.19 Вирощування інших однорічних і дворічних культур
	01.13 Вирощування овочів і баштанних культур, коренеплодів і бульбоплодів

Рис. 2.1 – Додаткові види діяльності ТОВ «АГРО-ОВЕН»

ТОВ «АГРО-ОВЕН» на меті своєї діяльності має досягнення економічного результату у вигляді прибутку, що зумовлений дією ряду загроз:

1. Зростаючий тиск конкурентів.
2. Погіршення ділової репутації підприємства.
3. Поступова втрата висококваліфікованих кадрів.
4. Активне удосконалення якості послуг чи їх розширення конкурентами на ринку сільськогосподарської продукції.
5. Негативний вплив російської збройної агресії проти України, в окремих областях, що унеможлиблює здійснення діяльності.

Управління ризиками в товаристві базується на комплексній системі внутрішнього аналізу та контролю. Для ефективного управління ризиками здійснюються: регулярне виявлення та оцінка ризиків, які впливають на досягнення стратегічних та операційних цілей; прийняття рішень з урахуванням існуючих, а також потенційних ризиків та можливостей; вибір оптимальної стратегії управління ризиками, враховуючи ступінь впливу та вартість заходів з управління; регулярний моніторинг ефективності заходів з управління ризиками; страхування ризиків.

Товариство має право займатися господарською діяльністю в рамках чинного законодавства і свого правового положення з дня реєстрації і до моменту реорганізації або ліквідації.

Товариство створене (zareєстроване) на підставі Конституції України та інших Законів України тощо. Товариство має на меті також задоволення соціально-економічних інтересів його власника, трудового колективу та покупців (клієнтів). Для реалізації вищенаведених напрямків своєї активності, господарство здійснює діяльність, не заборонену українським законодавством.

Установчими документами ТОВ «АГРО-ОВЕН» є Статут, підписаний засновниками, що ними затверджений. В статуті відзначений розмір початкового (складеного) капіталу, зазначаються вид і сфера діяльності Товариства, встановлена форма управління тощо. Статутний (початковий)

капітал товариства створено за рахунок вкладу учасників у розмірі 1000000 грн. Засновниками товариства є фізичні особи (рис. 2.2).

Засновники товариства	Заворотний Олександр Вікторович - розмір внеску: 100 000.00 грн, 10%
	Заворотня Людмила Миколаївна - розмір внеску: 150 000.00 грн, 15%
	Заворотня Елеонора Миколаївна - розмір внеску: 100 000.00 грн, 10%
	Заворотній Віктор Петрович - розмір внеску: 650 000.00 грн, 65%

Рис. 2.2 – Засновники ТОВ «АГРО-ОВЕН» та розмір їх внесків

Організаційна структура управління ТОВ «АГРО-ОВЕН» є централізованою та сприяє повсякденному нагляду й обстеженню, що є необхідними при здійсненні безперебійної його діяльності та узгодженій роботі підрозділів підприємства.

Серед головних органів управління ТОВ «АГРО-ОВЕН»: вищий – загальні збори учасників, виконавчий – директор, інший – наглядова рада, ревізор. За ними зберігається неухильне право внесення змін до Статуту; створення та реорганізація, ліквідація підприємства; затвердження внутрішніх нормативних документів, приймання рішення по припиненню, у випадку необхідності, діяльності ТОВ «АГРО-ОВЕН» тощо.

Організацію діяльності ТОВ «АГРО-ОВЕН» здійснює керівник товариства, який приймає найбільш найважливіші управлінські рішення. Фінансові показники Товариства в великій мірі залежать від обсягу послуг, кількості клієнтів та цін. Суттєвий вплив на діяльність товариства має недосконала законодавча база, податкова політика держави.

Управління ТОВ «АГРО-ОВЕН» здійснюють також загальні збори учасників. Кількість голосів кожного з учасників на загальних зборах

учасників визначається пропорційно до розміру його частки в статутному капіталу ТОВ «АГРО-ОВЕН».

Організаційна структура управління ТОВ «АГРО-ОВЕН» має 3 ієрархічні рівні управління (рис. 2.3).

Рівні управління	1 рівень: керівник
	2 рівень: 1 — відділ постачання, 2 — відділ кадрів, 3 — бухгалтерія, 4 — юридичний відділ, 5 — відділ розвитку, 6 — Відділ будівництва.
	3 рівень: бухгалтер відділу №..., фінансист, логіст, менеджер з ТОП-клієнтів, менеджер з продажу, вантажник, приймальник, канцелярник, оператор, продавець

Рис. 2.3 – Ієрархічні рівні управління ТОВ «АГРО-ОВЕН»

Організаційна структура управління ТОВ «АГРО-ОВЕН» має чотири ієрархічні рівні управління, що розташовані згідно з рис. 2.3. Це дозволяє ефективно здійснювати керівництво та контроль за різними сферами діяльності компанії, забезпечуючи чіткий розподіл обов'язків і відповідальності на кожному рівні. Така структура сприяє швидкому прийняттю управлінських рішень, оптимальному використанню ресурсів і покращенню комунікації всередині організації. Водночас, ієрархічні рівні створюють певну злагодженість у роботі, дозволяючи реалізувати стратегії компанії, підвищувати ефективність роботи та підтримувати стабільність у її функціонуванні.

Основними елементами системи управління підприємства є його зовнішнє та внутрішнє середовище. Перше, охоплює середовище його функціонування та діяльності, друге – характеризує параметри і взаємозв'язок внутрішніх елементів підприємства.

Основними параметрами зовнішнього середовища підприємства виступають наступні фактори:

- місце розташування підприємства і його вплив на діяльність;
- загальна конкурентна ситуація на ринку діяльності підприємства;

- рівень ресурсного забезпечення на ринку і доступ підприємства до нього;

- рівень і специфіка попиту; загальні параметри державного регулювання ринку.

Результати діяльності ТОВ «АГРО-ОВЕН» визначаються численними чинниками.

Джерелами формування майна ТОВ «АГРО-ОВЕН» є:

1. Грошові вклади учасників, що сплачені в готівковій та безготівковій формі, а також не грошовими коштами (майном учасників: комп'ютер, факс та мобільний телефон).

2. Доходи (виручка) від надання послуг.

3. Придбане майно, безоплатно отримане майно, отримане в обмін тощо.

Для забезпечення виконання зазначених функцій, досліджуване товариство володіє достатнім ресурсним забезпеченням.

Фінансові ресурси товариства формуються за рахунок доходів від реалізації послуг, прибутків та інших незаборонених чинним законодавством доходів і надходжень.

Виручка використовується на платежі до бюджету, відшкодування матеріальних втрат й витрат, оплату праці, процентів по кредитах, витрати на маркетингову діяльність тощо.

Отже, ТОВ «АГРО-ОВЕН», створене 10 грудня 2021 року, є виробником сільськогосподарської продукції, основною діяльністю якого є вирощування зернових, бобових та олійних культур. Компанія прагне до довгострокової співпраці, прозорості бізнес-процесів, екологічної безпеки та сталого розвитку, маючи на меті не лише отримання прибутку, а й внесок у розвиток аграрного сектору України. Вона діє в умовах зростаючого тиску конкурентів, ризиків втрати кадрів, удосконалення послуг конкурентами та негативного впливу збройної агресії. Для управління цими ризиками підприємство використовує комплексну систему внутрішнього аналізу та контролю, що включає регулярну оцінку ризиків, вибір оптимальних стратегій та

моніторинг. Компанія має централізовану організаційну структуру управління, а її фінансові ресурси формуються за рахунок внесків учасників та доходів від діяльності, що спрямовуються на покриття витрат, податки та розвиток.

Основні фінансово-економічні показники діяльності ТОВ «АГРО-ОВЕН» за 2022-2024 рр. наведено в табл. 2.2 (додаток А, Б).

Таблиця 2.2 – Динаміка фінансово-економічних показників діяльності ТОВ «АГРО-ОВЕН» за 2022-2024 рр. [27]

Показники	2022 р.	2023 р.	2024 р.	Відхилення (+;-) 2024 р. до 2022 р.
Кількість персоналу	469	478	437	-32
Дохід (тис грн)	624180	1003643	1037064	+412 884
Чистий прибуток (тис грн)	60 520	215505	117670	+57 150
Активи (тис грн)	1141348	1376876	1501994	+360 646
Гроші та їх еквіваленти (тис грн)	2589	1707	17089	+14 500
Довгострокові зобов'язання (тис грн)	-	7421	24573	+24 573
Поточні зобов'язання (тис грн)	211291	223959	214316	+3 025
Власний капітал (тис грн)	930057	1145496	1263105	+333 048

Аналіз основних фінансових показників ТОВ «АГРО-ОВЕН» за період з 2022 по 2024 рік демонструє різнонаправлені, але здебільшого позитивні тенденції у розвитку підприємства.

Кількість персоналу показала незначне скорочення: зі 469 осіб у 2022 році до 437 осіб у 2024 році, що становить зменшення на 32 особи. Це може свідчити про оптимізацію штату або автоматизацію процесів, що, однак, не завадило значному зростанню інших показників.

Дохід підприємства демонструє вражаючу динаміку зростання. Він збільшився з 624180 тис. грн. у 2022 році до 1037064 тис. грн. у 2024 році, що становить приріст на 412884 тис. грн. Це вказує на розширення ринків збуту, збільшення обсягів продажів або підвищення цін на продукцію/послуги.

Чистий прибуток також суттєво зріс за аналізований період, збільшившись на 57150 тис. грн., з 60520 тис. грн. у 2022 році до 117670 тис. грн. у 2024 році. Хоча прибуток 2024 року нижчий за піковий показник 2023 року (215505 тис. грн.), загальна тенденція до зростання прибутковості є позитивною.

Активи підприємства послідовно зростають, що свідчить про розширення масштабів діяльності та інвестиції у розвиток. За період з 2022 по 2024 рік вартість активів збільшилася на 360646 тис. грн., досягнувши 1501994 тис. грн. Це відображає накопичення ресурсів та зміцнення матеріально-технічної бази.

Гроші та їх еквіваленти показали різкий стрибок у 2024 році, збільшившись на 14500 тис. грн. порівняно з 2022 роком. Це може бути результатом успішної операційної діяльності, залучення додаткового фінансування або оптимізації управління грошовими потоками.

Довгострокові зобов'язання підприємства з'явилися у 2023 році (7421 тис. грн.) і значно зросли до 24573 тис. грн. у 2024 році. Це свідчить про залучення довгострокових позикових коштів для фінансування розвитку або інвестиційних проектів, що є нормальним явищем для зростаючого бізнесу.

Поточні зобов'язання продемонстрували відносну стабільність із незначним збільшенням на 3025 тис. грн. за аналізований період (з 211291 тис. грн. до 214316 тис. грн.). Це вказує на ефективне управління короткостроковою заборгованістю.

Власний капітал підприємства також значно зріс, збільшившись на 333048 тис. грн., з 930057 тис. грн. у 2022 році до 1263105 тис. грн. у 2024 році. Зростання власного капіталу є позитивним сигналом, що свідчить про реінвестування прибутку та зміцнення фінансової незалежності підприємства.

Динаміка доходу, чистого прибутку та активів ТОВ «АГРО-ОВЕН» за 2022-2024 рр. наведено на рис. 2.4.

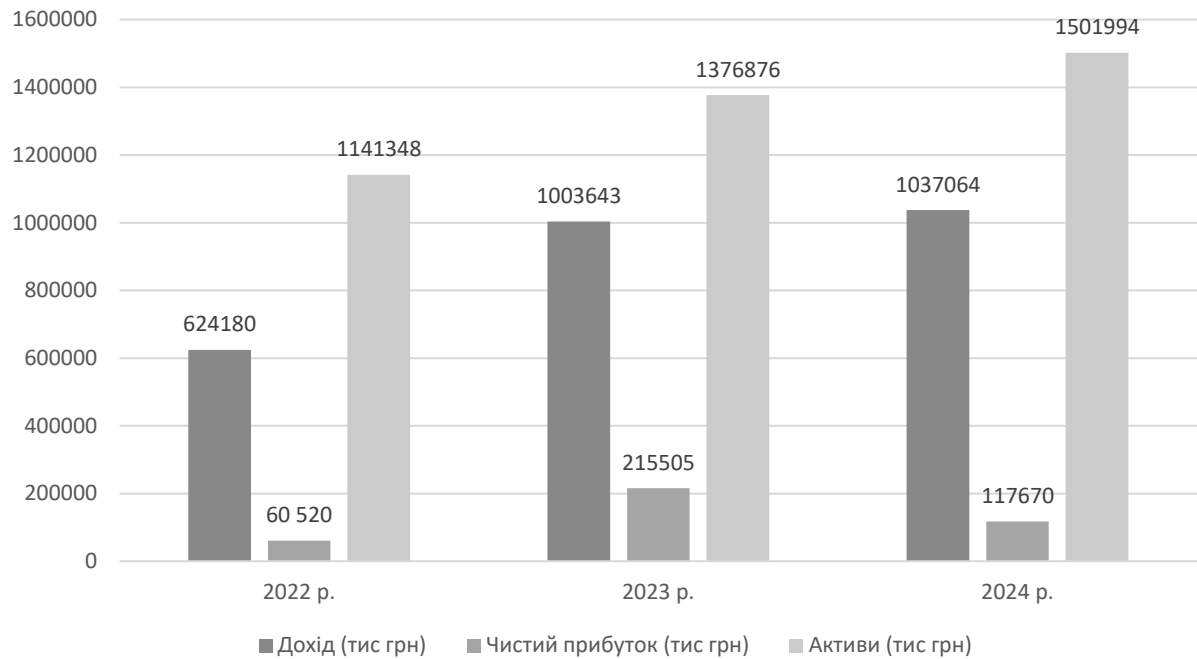


Рис. 2.4 – Динаміка доходу, чистого прибутку та активів  
ТОВ «АГРО-ОВЕН» за 2022-2024 рр.

Загалом, ТОВ «АГРО-ОВЕН» демонструє стабільний ріст фінансових показників, що свідчить про ефективне управління та успішну стратегію розвитку. Збільшення доходу, прибутку, активів та власного капіталу вказує на розширення діяльності та зміцнення ринкових позицій. Хоча й залучаються додаткові довгострокові зобов'язання, це є обґрунтованим кроком для фінансування зростання, а загальна структура балансу залишається здоровою.

Проведемо аналіз показників ліквідності та платоспроможності досліджуваного підприємства (табл. 2.3).

Таблиця 2.3 – Динаміка показників ліквідності та платоспроможності  
ТОВ «АГРО-ОВЕН» за 2022-2024 рр. [27]

Показники	2022 р.	2023 р.	2024 р.	Відхилення (+;-) 2024 р. до 2022 р.
Коефіцієнт поточної ліквідності	2,770	3,640	4,030	+1,260
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0.01	0.01	0.08	+0.07
Коефіцієнт швидкої ліквідності	2.16	2.96	2.47	+0.31

Аналіз динаміки показників ліквідності та платоспроможності ТОВ «АГРО-ОВЕН» за період з 2022 по 2024 рік свідчить про зміцнення фінансової стійкості підприємства та його здатності виконувати свої короткострокові зобов'язання.

Коефіцієнт поточної ліквідності послідовно зростає протягом аналізованого періоду. У 2022 році він становив 2,770, збільшився до 3,640 у 2023 році та досяг 4,030 у 2024 році. Загальне відхилення склало +1,260. Цей показник, що відображає здатність підприємства погашати поточні зобов'язання за рахунок оборотних активів, значно перевищує нормативні значення (зазвичай  $>1,5-2$ ), що вказує на високий рівень платоспроможності ТОВ «АГРО-ОВЕН» у короткостроковій перспективі.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності, який показує частку поточних зобов'язань, що можуть бути негайно погашені за рахунок грошових коштів та їх еквівалентів, у 2022 та 2023 роках знаходився на рівні 0,01, але значно зріс до 0,08 у 2024 році. Відхилення становить +0.07. Хоча цей показник все ще є відносно низьким у абсолютному вимірі (норматив зазвичай 0,2-0.25), його різке зростання у 2024 році є позитивним сигналом, що свідчить про покращення здатності підприємства до негайних розрахунків.

Коефіцієнт швидкої ліквідності також демонструє позитивну динаміку, збільшившись з 2,16 у 2022 році до 2,47 у 2024 році, з піковим значенням 2,96 у 2023 році. Відхилення за період склало +0,31. Цей коефіцієнт, що виключає найменш ліквідні оборотні активи (запаси), значно перевищує рекомендовані значення (зазвичай  $>0,7-1$ ), що підтверджує високу здатність підприємства швидко погашати свої короткострокові зобов'язання без залучення до продажу запасів.

Динаміка показників ліквідності та платоспроможності ТОВ «АГРО-ОВЕН» за 2022-2024 рр. наведена на рис. 2.5.

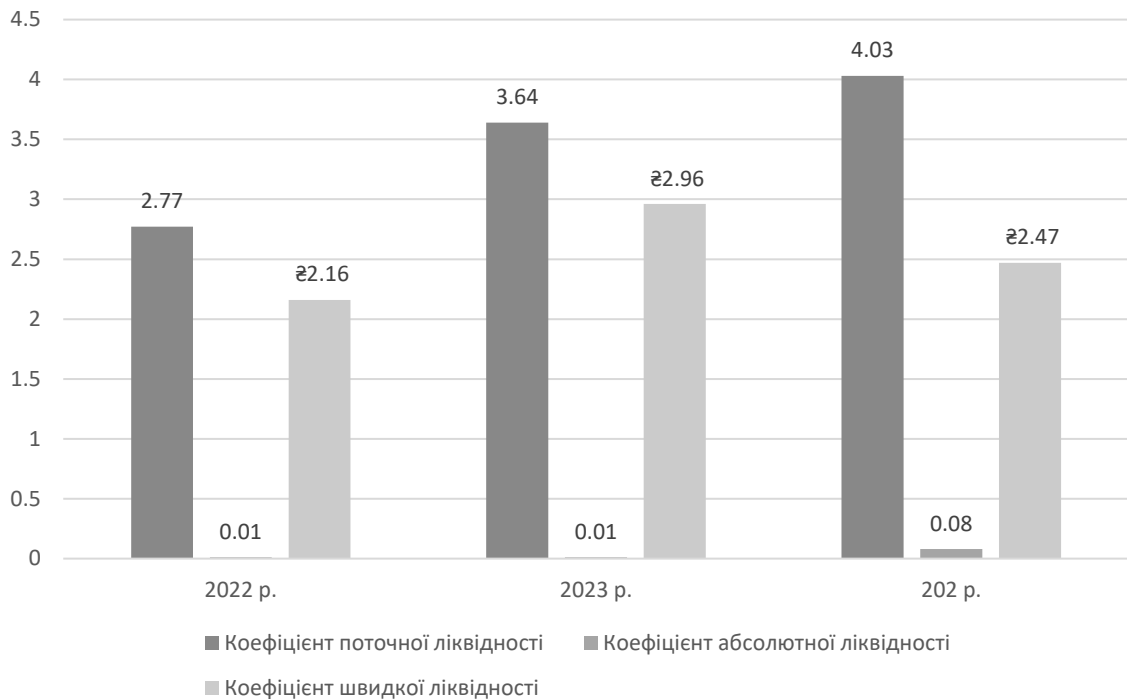


Рис. 2.5 – Динаміка показників ліквідності та платоспроможності ТОВ «АГРО-ОВЕН» за 2022-2024 рр.

Таким чином, комплексний аналіз показників ліквідності та платоспроможності ТОВ «АГРО-ОВЕН» свідчить про його стабільний та міцний фінансовий стан.

Підприємство володіє достатнім обсягом високоліквідних активів для покриття своїх короткострокових зобов'язань, а позитивна динаміка всіх трьох коефіцієнтів підкреслює покращення здатності компанії ефективно управляти своїми грошовими потоками та забезпечувати своєчасне виконання фінансових зобов'язань. Це створює сприятливі умови для подальшого розвитку та реалізації інвестиційних проектів.

## 2.2. Аналіз динаміки та структури фінансових ресурсів ТОВ "АГРО-ОВЕН"

Управлінська діяльність відіграє ключову роль у забезпеченні ефективного функціонування та розвитку підприємств в умовах динамічного ринкового середовища. Особливо це стосується управління фінансовими

ресурсами, яке полягає у прийнятті своєчасних та обґрунтованих управлінських рішень з урахуванням постійних змін у зовнішньому середовищі.

Одним з головних завдань управління фінансами є визначення обсягів, джерел та форм залучення фінансових ресурсів, необхідних для здійснення операційної та інвестиційної діяльності підприємства.

Так, фінансові ресурси можуть формуватися з різних джерел: власного капіталу, залучених та позикових коштів. Загалом, усі джерела фінансових ресурсів підприємств поділяються на власні та зовнішні.

В умовах української економіки, поширеною є думка, що оптимальне співвідношення між власними та залученими фінансовими ресурсами має бути на рівні 1:1.

Втім, цей показник є орієнтовним і не може застосовуватись однаково до всіх підприємств.

Оптимальне співвідношення залежить від ряду чинників: етапу життєвого циклу підприємства (чи це стартап, чи вже стабільна компанія), специфіки виду його діяльності, а також обраної стратегії розвитку.

Крім того, власні, залучені та позикові кошти, з одного боку, формують фінансову базу підприємства і забезпечують фінансування його активів. З іншого боку, ці ресурси пов'язані із зобов'язаннями – коротко- та довгостроковими – перед засновниками, державою, інвесторами та іншими зацікавленими сторонами.

Таким чином, ефективне управління складом та структурою фінансових ресурсів, передбачає не лише пошук оптимального балансу між різними джерелами капіталу, а й врахування фінансової стабільності підприємства, його можливостей щодо обслуговування боргів та забезпечення сталого розвитку.

Склад та структура фінансових ресурсів підприємства наведена в табл. 2.4.

Таблиця 2.4 – Джерела формування фінансових ресурсів ТОВ «АГРО-ОВЕН» за 2022-2024 рр.

Показники	2022 р.	2023 р.	2024 р.	Відхилення (+;-) 2024 р. до 2022 р., тис. грн
Власні				
Власний капітал	930057	1145496	1263105	+333048
Позикові				
Довгострокові зобов'язання	-	7421	24573	+24573
Поточні зобов'язання	211291	223959	214316	+3025
Разом, тис. грн	1141348	1376876	1501994	+360646

За період з 2022 по 2024 роки, джерела формування фінансових ресурсів ТОВ «АГРО-ОВЕН» свідчать про позитивну динаміку зростання власних та залучених коштів. Власний капітал у 2022 році становив 930057 тис. грн, у 2023 році — 1145496 тис. грн, а в 2024 році — 1263105 тис. грн, що свідчить про приріст у 333048 тис. грн.

Що стосується позикових ресурсів, то довгострокові зобов'язання з відсутності у 2022 році зросли до 7421 тис. грн у 2023 році та значно збільшилися до 24573 тис. грн у 2024 році. Поточні зобов'язання у 2022 році становили 211291 тис. грн, у 2023 — 223959 тис. грн, і у 2024 — 214316 тис. грн, що має незначне коливання.

Загалом, загальний обсяг фінансових ресурсів за досліджуваний період збільшився на 360646 тис. грн і у 2024 році склав 1501994 тис. грн, що свідчить про зростання фінансової бази товариства і її здатності залучати та ефективно використовувати фінансові ресурси для розвитку та реалізації своїх стратегічних цілей.

Проведемо аналіз структури джерела формування фінансових ресурсів ТОВ «АГРО-ОВЕН» за 2022-2024 рр. (табл. 2.5).

Отже, структура джерел фінансування компанії за період демонструє поступове збільшення частки власного капіталу, яка зросла з 81,5% у 2022 році до 84,1% у 2024 році, що свідчить про зростання внутрішніх джерел фінансування і підвищення фінансової стабільності підприємства.

Таблиця 2.5 – Структура джерела формування фінансових ресурсів ТОВ «АГРО-ОВЕН» за 2022-2024 рр. [27]

Показники	2022 р.	2023 р.	2024 р.	Відхилення (+;-) 2024 р. до 2022 р., %
Власні				
Власний капітал	81,5	83,2	84,1	+2,6
Позикові				
Довгострокові зобов'язання	0,0	0,5	1,6	+1,6
Поточні зобов'язання	18,5	16,3	14,3	-4,2
Разом	100,0	100,0	100,0	-

Частка позикових ресурсів також зростає з 0% у 2022 до 1,6% у 2024 року, що підкреслює тенденцію до залучення зовнішніх позик.

Одночасно звільнення частки поточних зобов'язань з 18,5% у 2022 році до 14,3% у 2024 році вказує на покращення структури боргового навантаження і зменшення залежності від короткострокових зобов'язань, що сприяє зміцненню фінансової стабільності підприємства та зменшенню ризиків.

Фінансовими ресурсами підприємства є також грошові кошти та дебіторська заборгованість.

Грошові кошти - це найліквідніша частина фінансових ресурсів, тобто їх найлегше використати для здійснення платежів. Вони включають готівку в касі, кошти на поточних та інших рахунках у банку, а також грошові еквіваленти (наприклад, короткострокові цінні папери).

Дебіторська заборгованість - це сума коштів, яку винні підприємству інші юридичні та фізичні особи. Хоча це не гроші в прямому сенсі, але це кошти, які підприємство очікує отримати в майбутньому, і тому вони є важливою частиною його фінансових ресурсів.

Проведемо аналіз грошових коштів та дебіторської заборгованості ТОВ «АГРО-ОВЕН» за 2022-2024 рр. (табл. 2.6).

Динаміка грошових коштів та дебіторської заборгованості ТОВ "АГРО-ОВЕН" за 2022-2024 роки свідчить про суттєві позитивні зміни у фінансовій ситуації товариства.

Таблиця 2.6 – Динаміка грошових коштів та дебіторської заборгованості ТОВ «АГРО-ОВЕН» за 2022-2024 рр. [27]

Показники	2022 р.	2023 р.	2024 р.	Відхилення (+;-) 2024 р. до 2022 р.
Гроші та їх еквіваленти (тис грн)	2589	1707	17089	+14500
Дебіторська заборгованість підприємства, тис. грн	195687	43576	266806	+71119

Так, грошові кошти та їх еквіваленти зросли з 2589 тис. грн у 2022 році до 17089 тис. грн у 2024 році, тим самим забезпечивши приріст на 14500 тис. грн. Це зростання свідчить про покращення ліквідності товариства (рис. 2.6).

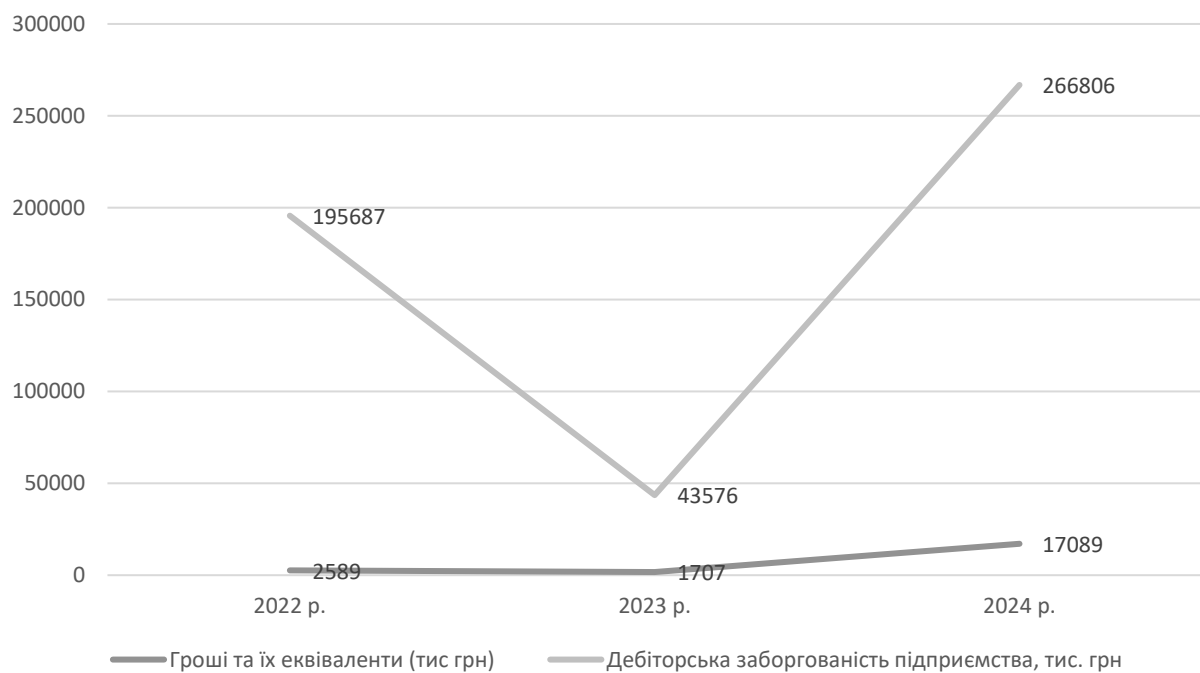


Рис. 2.6 – Динаміка грошових коштів та дебіторської заборгованості ТОВ «АГРО-ОВЕН» за 2022-2024 рр.

Стосовно дебіторської заборгованості, її обсяг також зріс зі 195687 тис. грн у 2022 році до 266806 тис. грн у 2024 році, тобто приріст склав 71119 тис. грн. Така динаміка вказує на збільшення обсягів продажу та вдосконалену роботу з клієнтами, але також дана ситуація потребує ретельного моніторингу, оскільки висока дебіторська заборгованість може свідчити про зростаючий ризик неплатежів.

Загалом, зростання і грошових коштів, і дебіторської заборгованості вказує на позитивні тенденції у фінансовому управлінні компанії, але підкреслює потребу в балансуванні між активним залученням фінансування і контролем за дебіторською заборгованістю для підтримання фінансової стабільності. Це дозволить уникнути можливих проблем з ліквідністю в майбутньому, забезпечивши компанії можливість продовжувати стабільне зростання.

### 2.3. Оцінка ефективності формування та використання фінансових ресурсів підприємства

Ефективність формування та використання фінансових ресурсів підприємства є ключовим чинником його стабільності та конкурентоспроможності.

Сутність ефективності формування та використання фінансових ресурсів полягає у здатності підприємства залучати необхідні фінансові засоби за оптимальними умовами та раціонально їх використовувати для досягнення своїх стратегічних та оперативних цілей.

Це означає забезпечення стабільності та зростання підприємства через ефективне управління джерелами доходів і витрат, мінімізацію фінансових ризиків і максимізацію фінансової результативності.

Проведемо оцінку ефективності використання фінансових ресурсів ТОВ «АГРО-ОВЕН» (табл. 2.7).

Динаміка основних показників ефективності використання фінансових ресурсів ТОВ "АГРО-ОВЕН" за 2022-2024 роки вказує на неоднозначні результати. По-перше, рентабельність власного капіталу зросла на 0,03%, що є позитивним явищем та свідчить про результативне використання капіталу акціонерів для генерації прибутку. Рентабельність всього капіталу також зросла на 0,02%, що свідчить про покращення ефективності використання активів, що належать підприємству.

Таблиця 2.7 – Основні показники ефективності використання фінансових ресурсів ТОВ «АГРО-ОВЕН» за 2022-2024 рр.

Показники	2022 р.	2023 р.	2024 р.	Відхилення (+;-) 2024 р. до 2022 р.
Рентабельність (збитковість) власного капіталу, %	0,07	0,21	0,10	+0,03
Рентабельність (збитковість) всього капіталу, %	0,06	0,16	0,08	+0,02
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	11,33	8,86	9,64	-1,69
Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	0,18	0,17	0,16	-0,02
Коефіцієнт співвідношення власного і позикового капіталів	0,23	0,20	0,19	-0,4

Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості зменшився на 1,69, що вказує на погіршення в системі управління дебіторською заборгованістю — товариство повільніше отримує кошти від власних клієнтів.

Також спостерігається зменшення рівня коефіцієнта концентрації позикового капіталу на 0,02, що свідчить про зменшення частки позикових ресурсів у фінансуванні товариства.

Зниження коефіцієнта співвідношення власного і позикового капіталів на 0,4 вказує на зростаючі зобов'язання товариства, що потребує уважного моніторингу для підтримання фінансової стабільності.

Загалом, ТОВ «АГРО-ОВЕН» демонструє позитивні результати в рентабельності та управлінні дебіторською заборгованістю, але йому слід звернути увагу на зростаючу залежність від позикових ресурсів та їх вплив на фінансову стабільність. Цей зростаючий рівень позикового капіталу вказує на те, що товариство може бути більш вразливим до фінансових ризиків, пов'язаних із обслуговуванням боргів, особливо у випадку змін у ринкових умовах. Важливо, щоб ТОВ "АГРО-ОВЕН" оптимізувало джерела фінансування через забезпечення ефективного управління як власним, так і позиковим капіталом.

Графічне зображення динаміки показників ефективності використання фінансових ресурсів ТОВ «АГРО-ОВЕН» за 2022-2024 рр. наведено на рис. 2.7.

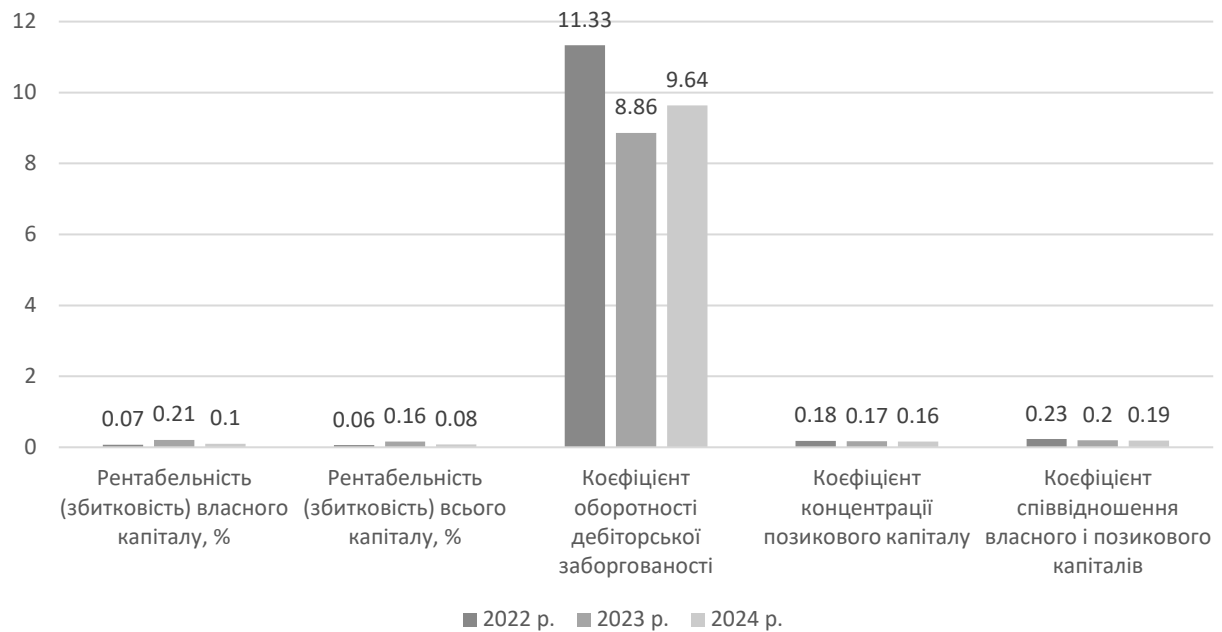


Рис. 2.7 – Графічне зображення динаміки показників ефективності використання фінансових ресурсів ТОВ «АГРО-ОВЕН» за 2022-2024 рр.

В цілому, ТОВ "АГРО-ОВЕН" демонструє значний прогрес у кількох ключових показниках, однак зростання позикових зобов'язань та зниження коефіцієнта співвідношення власного капіталу до запозиченого змушує бути обережними. Реалізація стабільної фінансової стратегії, спрямованої на зменшення залежності від боргових фінансів, може суттєво підвищити фінансову стійкість компанії у майбутньому.

Основні показники ефективності формування фінансових ресурсів ТОВ «АГРО-ОВЕН» за 2022-2024 рр. наведено в табл. 2.8.

Таблиця 2.8 - Основні показники ефективності формування фінансових ресурсів ТОВ «АГРО-ОВЕН» за 2022-2024 рр.

Показник	2022 р.	2023 р.	2024 р.	Відхилення (+;-) 2024 р. до 2022 р.
Коефіцієнт фінансової незалежності	0,815	0,832	0,841	+0,026
Коефіцієнт фінансової стабільності	4,40	4,95	5,29	+0,89
Коефіцієнт поточних зобов'язань	1,00	0,97	0,90	-0,10
Коефіцієнт маневреності власних фінансових ресурсів	-1,73	-1,22	-1,17	+0,56
Коефіцієнт забезпечення оборотних активів власними коштами	-1,38	-1,19	-0,91	+0,47

Аналіз ключових показників ефективності формування фінансових ресурсів ТОВ «АГРО-ОВЕН» за період з 2022 по 2024 рік свідчить про позитивні зміни у фінансовій стійкості підприємства.

Коефіцієнт фінансової незалежності послідовно зростає, збільшившись з 0,815 у 2022 році до 0,841 у 2024 році, що становить приріст на 0,026. Це вказує на посилення фінансової автономії підприємства та зменшення його залежності від зовнішніх джерел фінансування.

Аналогічно, коефіцієнт фінансової стабільності демонструє значне зростання: з 4,40 у 2022 році до 5,29 у 2024 році, збільшившись на 0,89. Це свідчить про покращення довгострокової фінансової стійкості ТОВ «АГРО-ОВЕН» та його здатності покривати свої зобов'язання.

Коефіцієнт поточних зобов'язань дещо знизився, з 1,00 у 2022 році до 0,90 у 2024 році, що є відхиленням у -0,10. Хоча це зниження може вказувати на зменшення ліквідності в короткостроковому періоді, воно також може бути результатом оптимізації структури зобов'язань та ефективнішого управління короткостроковими пасивами.

Показники коефіцієнта маневреності власних фінансових ресурсів та коефіцієнта забезпечення оборотних активів власними коштами, які були від'ємними у 2022 році (-1,73 та -1,38 відповідно), покращилися і стали менш негативними до 2024 року (-1,17 та -0,91 відповідно). Збільшення цих коефіцієнтів на +0,56 та +0,47 відповідно вказує на позитивну динаміку, хоча й вони все ще залишаються від'ємними. Це свідчить про те, що підприємство зменшує дефіцит власних оборотних коштів, що є кроком до більш ефективного використання власного капіталу для фінансування поточної діяльності.

В цілому, ТОВ «АГРО-ОВЕН» демонструє позитивну динаміку у формуванні та управлінні фінансовими ресурсами за аналізований період. Зростання коефіцієнтів фінансової незалежності та стабільності підтверджує зміцнення фінансової бази підприємства. Хоча від'ємні значення коефіцієнтів маневреності та забезпечення оборотних активів потребують подальшого

покращення, їх позитивна динаміка свідчить про ефективні кроки керівництва у напрямку оптимізації структури капіталу та підвищення фінансової ефективності.

## Висновки до розділу 2

1. Товариство з обмеженою відповідальністю «АГРО-ОВЕН» (скорочена назва ТОВ «АГРО-ОВЕН» понад 3 роки функціонує як виробник сільськогосподарської продукції. ТОВ «АГРО-ОВЕН» створене (zareєстроване) 10.12.2021 р. Основним видом діяльності ТОВ «АГРО-ОВЕН» є вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур (КВЕД 01.11).

2. За період з 2022 по 2024 роки, джерела формування фінансових ресурсів ТОВ «АГРО-ОВЕН» свідчать про позитивну динаміку зростання власних та залучених коштів. Власний капітал у 2022 році становив 930057 тис. грн, у 2023 році — 1145496 тис. грн, а в 2024 році — 1263105 тис. грн, що свідчить про приріст у 333048 тис. грн. Що стосується позикових ресурсів, то довгострокові зобов'язання з відсутності у 2022 році зросли до 7421 тис. грн у 2023 році та значно збільшилися до 24573 тис. грн у 2024 році. Поточні зобов'язання у 2022 році становили 211291 тис. грн, у 2023 — 223959 тис. грн, і у 2024 — 214316 тис. грн, що має незначне коливання. Загалом, загальний обсяг фінансових ресурсів за досліджуваний період збільшився на 360646 тис. грн і у 2024 році склав 1501994 тис. грн, що свідчить про зростання фінансової бази товариства і її здатності залучати та ефективно використовувати фінансові ресурси для розвитку та реалізації своїх стратегічних цілей.

3. Структура джерел фінансування компанії за період демонструє поступове збільшення частки власного капіталу, яка зросла з 81,5% у 2022 році до 84,1% у 2024 році, що свідчить про зростання внутрішніх джерел фінансування і підвищення фінансової стабільності підприємства. Частка позикових ресурсів також зросла з 0% у 2022 до 1,6% у 2024 року, що

підкреслює тенденцію до залучення зовнішніх позик. Одночасно звільнення частки поточних зобов'язань з 18,5% у 2022 році до 14,3% у 2024 році вказує на покращення структури боргового навантаження і зменшення залежності від короткострокових зобов'язань, що сприяє зміцненню фінансової стабільності підприємства та зменшенню ризиків.

4. Фінансовими ресурсами підприємства є також грошові кошти та дебіторська заборгованість. Грошові кошти - це найліквідніша частина фінансових ресурсів, тобто їх найлегше використати для здійснення платежів. Вони включають готівку в касі, кошти на поточних та інших рахунках у банку, а також грошові еквіваленти (наприклад, короткострокові цінні папери). Дебіторська заборгованість - це сума коштів, яку винні підприємству інші юридичні та фізичні особи. Хоча це не гроші в прямому сенсі, але це кошти, які підприємство очікує отримати в майбутньому, і тому вони є важливою частиною його фінансових ресурсів.

5. Динаміка грошових коштів та дебіторської заборгованості ТОВ "АГРО-ОВЕН" за 2022-2024 роки свідчить про суттєві позитивні зміни у фінансовій ситуації товариства. Так, грошові кошти та їх еквіваленти зросли з 2589 тис. грн у 2022 році до 17089 тис. грн у 2024 році, тим самим забезпечивши приріст на 14500 тис. грн. Це зростання свідчить про покращення ліквідності товариства. Стосовно дебіторської заборгованості, її обсяг також зріс зі 195687 тис. грн у 2022 році до 17089 тис. грн у 2024 році, тобто приріст склав 71119 тис. грн. Така динаміка вказує на збільшення обсягів продажу та вдосконалену роботу з клієнтами, але також дана ситуація потребує ретельного моніторингу, оскільки висока дебіторська заборгованість може свідчити про зростаючий ризик неплатежів. Загалом, зростання і грошових коштів, і дебіторської заборгованості вказує на позитивні тенденції у фінансовому управлінні компанії, але підкреслює потребу в балансуванні між активним залученням фінансування і контролем за дебіторською заборгованістю для підтримання фінансової стабільності. Це дозволить

уникнути можливих проблем з ліквідністю в майбутньому, забезпечивши компанії можливість продовжувати стабільне зростання.

6. Динаміка основних показників ефективності використання фінансових ресурсів ТОВ "АГРО-ОВЕН" за 2022-2024 роки вказує на неоднозначні результати. По-перше, рентабельність власного капіталу зросла на 0,03%, що є позитивним явищем та свідчить про результативне використання капіталу акціонерів для генерації прибутку. Рентабельність всього капіталу також зросла на 0,02%, що свідчить про покращення ефективності використання активів, що належать підприємству. Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості зменшився на 1,69, що вказує на погіршення в системі управління дебіторською заборгованістю — товариство повільніше отримує кошти від власних клієнтів. Також спостерігається зменшення рівня коефіцієнта концентрації позикового капіталу на 0,02, що свідчить про зменшення частки позикових ресурсів у фінансуванні товариства. Зниження коефіцієнта співвідношення власного і позикового капіталів на 0,4 вказує на зростаючі зобов'язання товариства, що потребує уважного моніторингу для підтримання фінансової стабільності.

7. ТОВ "АГРО-ОВЕН" демонструє позитивні результати в рентабельності та управлінні дебіторською заборгованістю, але йому слід звернути увагу на зростаючу залежність від позикових ресурсів та їх вплив на фінансову стабільність. Цей зростаючий рівень позикового капіталу вказує на те, що товариство може бути більш вразливим до фінансових ризиків, пов'язаних із обслуговуванням боргів, особливо у випадку змін у ринкових умовах. Важливо, щоб ТОВ "АГРО-ОВЕН" оптимізувало джерела фінансування через забезпечення ефективного управління як власним, так і позиковим капіталом.

## РОЗДІЛ 3

### НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ПІДПРИЄМСТВА

#### 3.1. Оптимізація структури фінансових ресурсів підприємства

Оптимізація структури фінансових ресурсів полягає в проведенні послідовних дій, спрямованих на оцінку впливу факторів внутрішнього та зовнішнього середовища на діяльність компанії, встановлення цільових індикаторів відповідно до стратегії розвитку компанії, визначення потреби в додаткових фінансових ресурсах та їх залучення з урахуванням цільової структури фінансових ресурсів. Оптимальна структура досягається шляхом упорядкованого перебору доступних комбінацій джерел фінансування.

Упорядкованість проявляється в тому, що з кожним кроком компанія рухається в напрямку оптимальної структури джерел фінансування, визначеної виходячи з критеріїв оптимальності конкретного підприємства. Завершується процес управління структурою фінансових ресурсів оптимізацією розподілу та використання фінансових ресурсів, а також розробкою пропозицій щодо оптимізації управління ризиками, що супроводжують даний процес.

Оптимізація структури фінансових ресурсів є одним з найважливіших завдань в управлінні підприємством. Її головна мета — не просто досягти фінансової стабільності, а й максимізувати прибуток, підвищити рентабельність, збільшити ринкову вартість компанії, мінімізувати фінансові ризики та вартість залучення капіталу, а також забезпечити стабільне зростання бізнесу в цілому [4].

Процес оптимізації співвідношення джерел фінансування складається з кількох етапів. Спершу проводиться детальний аналіз капіталу підприємства та ключових факторів, що впливають на його структуру. Далі відбувається оптимізація співвідношення власних і позикових джерел фінансування. Це

здійснюється з урахуванням кількох критеріїв: максимізації рівня рентабельності, мінімізації вартості капіталу та зниження рівня фінансових ризиків. Завершальним етапом є формування показника цільової структури фінансових ресурсів.

Для досягнення цієї мети, пропонуємо використовувати спеціальний показник цільової структури фінансових ресурсів (ПЦСФР). Цей показник інтегрує декілька важливих фінансових індикаторів:

- 1) Економічна рентабельність ( $E_p$ ) - співвідношення прибутку до сплати відсотків і податків (валового прибутку) до капіталу підприємства.
- 2) Рентабельність реалізованої продукції ( $R_{pp}$ ) - чистий прибуток, поділений на виторг від реалізації продукції.
- 3) Коефіцієнт фінансового ризику ( $K_{фр}$ ) - відношення позикового капіталу до власного капіталу.
- 4) Показник платоспроможності ( $K_{пл}$ ) - відношення власного капіталу до загальних пасивів.
- 5) Коефіцієнт самофінансування ( $K_{сф}$ ) - відношення власного капіталу до необоротних активів.
- 6) Показник загальної ліквідності ( $K_{зл}$ ) - співвідношення оборотних активів та поточних пасивів.
- 7) Середньозважена вартість капіталу підприємства ( $CЗВК$ ) - сума добутку питомої ваги кожного джерела капіталу в загальній сумі фінансових ресурсів та його вартості.

Ці визначені показники порівнюватимуться з їх нормативними або еталонними (бажаними для досягнення) значеннями ( $NE_p$ ,  $NR_{pp}$ ,  $NK_{фр}$ ,  $NK_{пл}$ ,  $NK_{сф}$ ,  $NK_{зл}$ ,  $NCЗВК$ ). Кожне підприємство встановлюватиме ці нормативи самостійно, враховуючи особливості своєї діяльності та досягнуті результати в попередніх періодах.

Показник цільової структури фінансових ресурсів підприємства пропонується розраховувати за формулою:

$$\text{ПЦСФР} = (\text{Ер} - \text{НЕР})^2 + (\text{Ррп} - \text{НРп})^2 + (\text{Кфр} - \text{НКфр})^2 + (\text{Кпл} - \text{НКпл})^2 + (\text{Ксф} - \text{НКсф})^2 + (\text{Кзл} - \text{НКзл})^2 + (\text{СЗВК} - \text{НСЗВК})^2. \quad (3.1)$$

- де Ер – економічна рентабельність;  
 Ррп – рентабельність реалізованої продукції;  
 Кфр – коефіцієнт фінансового ризику;  
 Кпл – показник платоспроможності;  
 Ксф – коефіцієнт самофінансування;  
 Кзл – показник загальної ліквідності;  
 СЗВК – середньозважена вартість капіталу підприємства.

Оптимальний результат для показника цільової структури фінансових ресурсів буде досягтися тоді, коли його значення наблизатиметься до нуля. Зниження цього показника слід розцінювати як позитивну тенденцію, що свідчить про ефективну оптимізацію структури капіталу.

Розрахунки на основі умовних даних, що ілюструють застосування цієї методології, представлені в табл. 3.1.

Таблиця 3.1 – Розрахунок оптимальної структури капіталу ТОВ "АГРО-ОВЕН"

Показники	Поточний варіант	Варіант 1 Збільшення довгострокових кредитів	Варіант 2 Збільшення власного капіталу	Варіант 3 Зменшення поточних пасивів	Варіант 4 Комбінований (збільшення власного та довгострокових)
1	2	3	4	5	6
Активи (капітал), тис. грн	1501994	1501994	1501994	1501994	1501994
Необоротні активи, тис. грн	638053	638053	638053	638053	638053
Оборотні активи, тис. грн	863941	863941	863941	863941	863941
Власний капітал, тис. грн	1263105	1263105	1350000	1263105	1300000
Довгострокові пасиви, тис. грн	24573	100000	24573	24573	50000

Продовження табл. 3.1

1	2	3	4	5	6
Поточні пасиви, тис. грн	214316	138889	127421	100000	151 994
Довгострокові кредити, тис. грн	0	75427	0	0	25427
Сума відсотків за користування позиковим капіталом, тис. грн	9289	12000	9289	9289	10 500
Економічна рентабельність, %	8,45	8,64	8,45	8,45	8,55
Рентабельність, %	9,32	9,32	8,72	9,32	9,05
Коефіцієнт фінансового ризику	0,19	0,22	0,14	0,14	0,17
Допустимий фінансовий ризик	0,15	0,15	0,15	0,15	0,15
Коефіцієнт платоспроможності	0,98	0,93	0,98	0,98	0,96
Норматив платоспроможності	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8
Коефіцієнт загальної ліквідності	4,03	6,22	6,78	8,64	5,68

Поточний стан підприємства характеризується значною опорою на власний капітал, що загалом свідчить про фінансову стабільність. Однак, коефіцієнт фінансового ризику (0,19) не набагато перевищує допустиму норму (0,15), вказуючи на помірний рівень ризику. Водночас, високий коефіцієнт платоспроможності (0,98) та великий рівень коефіцієнту загальної ліквідності (4,03) демонструють хорошу довгострокову платоспроможність та здатність покривати короткострокові зобов'язання. Показники рентабельності також свідчать про ефективну операційну діяльність.

Розглядаючи варіант 1 через збільшення довгострокових кредитів можна відмітити, що, хоча він дещо покращує економічну рентабельність, він значно збільшує фінансовий ризик (до 0,22), перевищуючи допустимий рівень. Це робить товариство більш вразливим до фінансових труднощів, незважаючи на покращення ліквідності за рахунок значного збільшення боргового навантаження.

На противагу цьому, варіант 2 який передбачає збільшення власного капіталу, демонструє значне зниження фінансового ризику (до 0,14), приводячи його у відповідність до допустимого рівня. Ліквідність також суттєво зростає (до 6,78). Однак, рентабельність (8,72%) дещо знижується, що може бути пов'язано з ефектом "розведення" прибутковості на більший обсяг власного капіталу.

Варіант 3, який передбачає зменшення поточних пасивів є одним з найпривабливіших, оскільки він демонструє найкращі показники за ліквідністю (8,64) та значно знижує фінансовий ризик (до 0,14). При цьому, показники рентабельності залишаються на поточному рівні. Це свідчить про високу фінансову стійкість та відмінну здатність до швидкого погашення зобов'язань.

Нарешті, варіант 4, який є комбінованим (збільшення власного та довгострокових) є збалансованим підходом. Він покращує ліквідність (5,68) та дещо збільшує економічну рентабельність (8,55%). Фінансовий ризик (0,17) знижується порівняно з поточним станом, але все ще залишається трохи вищим за допустимий рівень, що потребує уваги.

Підсумовуючи, якщо головним пріоритетом є максимальна фінансова стабільність та ліквідність з мінімізацією ризику, то варіант 3, який передбачає зменшення поточних пасивів та варіант 2, який передбачає збільшення власного капіталу, є найбільш рекомендованими. Вони значно знижують фінансовий ризик та покращують здатність підприємства реагувати на короткострокові фінансові виклики.

Якщо ж підприємство прагне досягти певного зростання рентабельності при контрольованому ризику, варіант 4 (комбінований) може бути розглянутий, хоча він і не знижує ризик до оптимального значення. Тож, вибір найбільш відповідного варіанта структури капіталу завжди повинен базуватися на стратегічних цілях підприємства та його схильності до ризику.

### 3.2. Вдосконалення методів залучення та використання фінансових ресурсів

ТОВ «АГРО-ОВЕН» — це сучасне аграрне підприємство, яке займається вирощуванням сільськогосподарських культур, тваринництвом та додатковими напрямками агробізнесу. Для такої компанії важливим аспектом є ефективне залучення і використання фінансових ресурсів для забезпечення стабільного розвитку, модернізації виробництва і розширення діяльності.

Залучення фінансових ресурсів для ТОВ «АГРО-ОВЕН» здійснює через кілька джерел.

По-перше, це внутрішні власні накопичення, які виникають із прибутків підприємства, сприяючи фінансуванню капітальних вкладень у техніку, сучасне обладнання й інноваційні технології.

По-друге, підприємство звертатися до банківських кредитів та лізингових програм — вони дозволяють отримати необхідний капітал для оновлення механізмів і збільшення обсягів виробництва. Особливо актуальним є залучення кредитних ресурсів за пільговими державними програмами підтримки агросектору, що сприяє зниженню фінансових навантажень і стимулює інвестування.

Для ТОВ «АГРО-ОВЕН» відкриваються нові можливості у сфері залучення фінансових ресурсів. Для невеликих та середніх за розміром інвестиційних проектів, які підприємство може мати окрім масштабної закупівлі обладнання, перспективним може бути використання платформ краудфандингу або краудлендингу. Ці інструменти дозволяють залучати кошти від широкого кола дрібних інвесторів, диверсифікувати джерела фінансування та мінімізувати залежність від традиційних банківських кредитів. Зокрема, для агросектору можливе застосування агро-краудфандингу, де інвестори можуть фінансувати конкретні врожаї або сільськогосподарські проекти, отримуючи частину прибутку або продукції. Враховуючи глобальні тенденції до екологічно відповідального ведення

бізнесу, ТОВ «АГРО-ОВЕН» може розглядати залучення "зелених" облігацій або "зелених" кредитів. Ці інструменти призначені для фінансування проєктів, що мають позитивний вплив на навколишнє середовище, таких як впровадження енергоефективних технологій, розвиток органічного землеробства, використання відновлюваних джерел енергії. Доступ до такого фінансування не лише розширює коло потенційних інвесторів, але й підвищує корпоративний імідж компанії.

Окрім традиційного кредитування під заставу активів, підприємство може застосовувати більш складні форми фінансування на основі активів, такі як сек'юритизація дебіторської заборгованості або лізинг. Сек'юритизація дозволяє залучати кошти, продаючи майбутні грошові потоки від дебіторської заборгованості, тим самим покращуючи ліквідність. Агролізинг нового обладнання, що згадувався у проєкті, є ефективним інструментом, який дозволяє уникнути значних початкових інвестицій, розподілити витрати у часі та оновлювати основні фонди, зберігаючи при цьому кредитну спроможність для інших потреб.

Щодо інноваційних методів використання фінансових ресурсів, застосування сучасних інформаційних систем та аналітичних інструментів, таких як ERP-системи з модулями управління фінансами, системи прогнозування попиту та управління запасами, дозволяє ТОВ «АГРО-ОВЕН» значно підвищити ефективність використання оборотного капіталу.

Точне прогнозування потреби в матеріалах та продукції, оптимізація логістики та управління запасами мінімізують заморожування коштів в оборотних активах, вивільняючи їх для інших інвестиційних потреб. Замість лише закупівлі виробничого обладнання, підприємство має інвестувати у повну цифровізацію своїх бізнес-процесів. Це включає впровадження систем управління взаємовідносинами з клієнтами (CRM) для покращення продажів, автоматизацію бухгалтерського обліку, системи "розумного" землеробства з використанням IoT-пристроїв та дронів. Такі інвестиції дозволяють не тільки скорочувати витрати та підвищувати продуктивність, але й створювати нові

джерела доходу за рахунок оптимізації процесів та підвищення якості продукції.

Впровадження інноваційних методів залучення та використання фінансових ресурсів для ТОВ «АГРО-ОВЕН» є стратегічно важливим кроком для забезпечення його довгострокового розвитку та підвищення конкурентоспроможності.

Вихід за рамки традиційного банківського кредитування, використання сучасних фінансових інструментів та фінтех-рішень, а також стратегічні інвестиції в цифровізацію та управління ризиками, дозволять підприємству ефективніше управляти капіталом, мінімізувати його вартість та забезпечити стабільний економічний ріст в умовах мінливого ринку. Така комплексна стратегія фінансового управління дозволить ТОВ «АГРО-ОВЕН» не тільки реалізувати поточні інвестиційні проекти, але й створити міцну основу для майбутніх інновацій.

Щодо раціонального використання залучених ресурсів, ТОВ «АГРО-ОВЕН» має впроваджувати сучасні системи фінансового менеджменту. Це планування та бюджетування, аналіз фінансових потоків і їх оптимізація, а також внутрішній контроль і аудити, що дозволяє мінімізувати витрати та ризики. Важливо застосовувати автоматизовані системи управління та враховувати фінансові прогнози для прийняття правильних інвестиційних рішень.

Застосування таких підходів дозволить підвищити ефективність діяльності підприємства, забезпечити стабільність і довгострокову фінансову безпеку. Для цього слід активізувати диверсифікацію джерел фінансування, розширювати можливості залучення зовнішніх інвесторів і розвивати партнерські відносини на рівні місцевого та міжнародного ринку.

Напрями вдосконалення формування та використання фінансових ресурсів підприємств наведено в табл. 3.2.

Таблиця 3.2 – Напрями вдосконалення формування та використання фінансових ресурсів підприємств

Напрямки вдосконалення	Основні методи та інструменти
Залучення фінансових ресурсів	Банківські кредити, лізинг, державні програми підтримки, випуск цінних паперів, участь у інвестиційних проектах
Використання фінансових ресурсів	Планування та бюджетування, аналіз фінансових потоків, автоматизація облікових процесів, внутрішній контроль і аудит
Інноваційні підходи	Впровадження цифрових технологій, агро-фінтех рішень, сучасні системи управління ризиками
Підвищення ефективності та мінімізація ризиків	Диверсифікація джерел фінансування, аналіз ризиків, створення фінансових резервів, страхування виробничих ризиків

Загалом, застосування сучасних ідей та інструментів для залучення і раціонального використання фінансових ресурсів дозволить ТОВ «АГРО-ОВЕН» зміцнити свої позиції на ринку, підвищити ефективність виробництва та забезпечити сталий розвиток у довгостроковій перспективі. Важливо, щоб керівництво підприємства постійно оновлювало фінансову політику відповідно до змін зовнішнього середовища та внутрішніх можливостей, сприяючи економічній стабільності і росту.

### 3.3. Напрями покращення ефективності формування та використання фінансових ресурсів підприємства

Одним із ключових напрямів підтримки стабільного фінансового стану ТОВ «АГРО-ОВЕН» є активне зростання прибуткової діяльності. Прибуток виступає важливим фінансовим ресурсом, який можна використовувати для розширення бізнесу. В умовах ринкової конкуренції підприємства, що стабільно розвиваються, здатні зберігати свої позиції. Розмір отриманого прибутку безпосередньо впливає на можливості розвитку компанії.

Аналіз основних фінансових показників свідчить, що ТОВ «АГРО-ОВЕН» у цілому має адекватну забезпеченість заборгованостей за рахунок власних фінансових ресурсів, а також демонструє високий рівень ліквідності і рентабельності. Це дає підстави стверджувати, що підприємство

здатне підтримувати свій фінансовий стан і забезпечувати стабільне функціонування.

У зв'язку з цим одним, з пріоритетних напрямків у підтримці фінансової стабільності є пошук шляхів збільшення обсягів продажів — ключового джерела зростання прибутків, яке, у свою чергу, формує внутрішні фінансові ресурси підприємства.

Для досягнення цієї мети, пропонується реалізувати ряд заходів. Перш за все, з метою залучення та утримання споживачів продукції, слід провести активну рекламну кампанію, яка підвищить впізнаваність і популярність продукції. Крім того, важливим аспектом є диверсифікація бізнесу — пошук нових ринкових ніш для розширення діяльності.

Для реалізації стратегії диверсифікації діяльності ТОВ «АГРО-ОВЕН», пропонується інвестиційний проект із закупівлі сучасного обладнання для забезпечення виробничого процесу, тобто виробництву продукції та її подальшого продажу. Загальна вартість цього проекту складає 45000 тисяч гривень.

Згідно з міжнародними стандартами фінансової звітності (МСФЗ 39 «Фінансові інструменти: визнання та оцінка»), для оцінки вартості майбутніх потоків слід використовувати ринкову ставку відсотка, яка відповідає аналогічним інструментам, схожим за валютою, термінами погашення та ін. На практиці можливий вибір серед таких ставок:

- середньозважена ставка за міжбанківськими кредитами (станом на кінець жовтня 2024 року — 15,5% у гривні);
- вартість корпоративних кредитів (на початок 2024 року — 22,1% у гривні);
- ставка за депозитами фізичних осіб (на початок 2024 року — 16,75% на 12 місяців у гривні);
- облікова ставка Національного банку України (на 31.12.2023 — 15,5%).

Обираючи ставку дисконту, слід враховувати рівень ризику

неповернення позики. При високому ризику краще застосовувати більшу ставку або вставку кількох коефіцієнтів, що враховують ризики. Наприклад, для цього можна використати ставку, що на 20% перевищує облікову ставку НБУ — тобто близько 18,6% ( $15,5\% \times 1,2$ ).

Отже, для оцінки ефективності запропонованого інвестиційного проекту ми візьмемо ставку дисконту на рівні 18,6%.

Інвестиційний план ТОВ «АГРО-ОВЕН» наведено у табл. 3.3.

Таблиця 3.3 – Інвестиційний план ТОВ «АГРО-ОВЕН»

Рік	Надходження	Витрати	Чисті вигоди	Коефіцієнт дисконтування	Дисконтовані чисті вигоди	Чисті вигоди, наростаючим підсумком
2020	0	45000	-45000	1	-45000	-45000
2021	10000	0	10000	0.840	8400	--36600
2022	13000	0	13000	0.706	9178	-27422
2023	15000	0	15000	0.593	8895	-18527
2024	20000	0	20000	0.499	9980	-8567
2025	21000	0	21000	0.419	8800	243

Для визначення ефективності інвестиційного проекту зазвичай використовують стандартні показники: чисту дисконтовану вартість (NPV), строк окупності (PP) та внутрішню норму доходності (IRR).

Чиста дисконтована вартість відображає поточну вартість майбутніх доходів проекту, що дозволяє оцінити його привабливість. Згідно з табл. 3.3, для досліджуваного підприємства ця величина є позитивною і складає 233 тис. грн.

Це свідчить про виконання основної умови інвестиційної привабливості, а саме —  $NPV > 0$ , що означає, що отримані результати перевищують витрати з урахуванням дисконту. Отже, реалізація запропонованого проекту сприятиме зростанню вартості підприємства ТОВ «АГРО-ОВЕН», тому його можна вважати доцільним до впровадження.

Строк окупності показує, через скільки років вкладені кошти будуть повернені за рахунок отриманих доходів.

Дані про цей показник наведені у табл. 3.4 і 3.5.

Таблиця 3.4 – Простий період окупності інвестиційного проекту

Рік	Індекс року	Чисті вигоди	Чисті вигоди, наростаючим підсумком
2020	0	-45000	-45000
2021	1	10000	-35000
2022	2	13000	-22000
2023	3	15000	-7000
2024	4	20000	13000
2025	5	21000	34000

На основі представлених даних, можна зробити висновок, що початкові інвестиції в проект становили 45000 грн, і вони були покриті за рахунок чистих вигід, отриманих у перший рік. У наступні роки, за рахунок позитивних чистих вигід, накопичення покрило витрати, і проект почав приносити прибуток. Повний період окупності, тобто момент, коли сума чистих вигід стане рівною або перевищить початкові вкладення, спостерігається у 2024 році, коли накопичені вигоди досягають 34000 грн, що дозволяє зробити висновок про ефективність інвестицій та їхню окупність у період близько чотирьох років. Це підтверджує позитивну економічну у цьому проекті та його потенційну доцільність із точки зору швидкості повернення інвестицій.

Дисконтований період окупності проекту для ТОВ «АГРО-ОВЕН» наведено в табл. 3.5.

Таблиця 3.5 – Дисконтований період окупності проекту ТОВ «АГРО-ОВЕН»

Рік	Індекс року	Дисконтовані чисті вигоди	Чисті вигоди, наростаючим підсумком
2020	0	-45000	-45000
2021	1	-35000	-36600
2022	2	-22000	-27422
2023	3	-7000	-18527
2024	4	13000	-8567
2025	5	34000	243
Разом		243	

Загалом, дисконтування показує, що проект окупається приблизно між 2024 та 2025 роками. Оскільки накопичувальні дисконтовані вигоди у 2024 році ще залишаються негативними, а у 2025 році — позитивними (243), то

дисконтований період окупності — близько 4-5 років, тобто у 2025 році інвестиції повністю окупаються з урахуванням дисконту.

Внутрішня норма доходності (ВНД) визначає ту рівень доходності інвестицій, при якому для інвестора відсутнє різниця між вигідністю інвестування у проект чи утримання коштів у іншій формації. Іншими словами, це така ставка доходу, за якої чисті дисконтовані грошові потоки проекту дорівнюють початковим інвестиціям, і проект є рівно вигідним з точки зору інвестора.

Розрахунок внутрішньої норми доходності для запропонованого проекту наведено в табл. 3.6.

Таблиця 3.6 – Показники для розрахунку внутрішньої норми доходності інвестиційного проекту ТОВ «АГРО-ОВЕН»

Індекс року	Чисті вигоди	Коефіцієнт дисконтування при $p=19\%$	Дисконтовані чисті вигоди	Коефіцієнт дисконтування при $p=100\%$	Дисконтовані чисті вигоди
0	-45000	1,000	-45000.00	1	-45000.00
1	10000	0.840	8403.36	0,5	5000.00
2	13000	0.706	9180.84	0,25	3250.00
3	15000	0.593	8901.00	0,125	1875.00
4	20000	0.499	9974.00	0,0625	1250.00
5	21000	0.419	8799.00	0,03125	656.25
---	--	--	258,0		-32968.75

Проведений аналіз інвестиційного проекту ТОВ «АГРО-ОВЕН» з використанням методу чистої теперішньої вартості (NPV) при різних ставках дисконтування дозволяє оцінити його фінансову привабливість. Проект передбачає початкові інвестиції у розмірі 45000 грн. та генерує чисті вигоди протягом п'яти років. Загальна сума недисконтованих чистих вигід за весь період становить 34000 грн.

При ставці дисконтування 19%, яка є критично важливою для оцінки проекту, чиста теперішня вартість (NPV) проекту становить 258,0 тис. грн. Цей позитивний результат, хоча й незначний, свідчить про те, що інвестиційний проект при ставці 19% є економічно вигідним. Він генерує достатньо доходів, щоб покрити початкові інвестиції та забезпечити прибутковість, яка

перевищує або дорівнює 19% річних. Це вказує на прийнятність проекту для інвестування за даних умов.

Для порівняння та демонстрації чутливості проекту до ставки дисконтування, було також розраховано NPV при значно вищій ставці 100%. У цьому випадку NPV є глибоко від'ємним і становить -32968.75 грн. Цей результат є очікуваним, оскільки при такій високій вартості капіталу проект, як правило, не може бути рентабельним.

Підсумовуючи, ключовим висновком є те, що інвестиційний проект ТОВ «АГРО-ОВЕН» при ставці дисконтування 19% демонструє позитивну чисту теперішню вартість. Це свідчить про його економічну доцільність та потенційну привабливість для інвестування, оскільки проект здатен згенерувати дохід, що перевищує вартість залучення капіталу або очікувану норму прибутку. Хоча розмір позитивного NPV є невеликим, він вказує на те, що внутрішня норма доходності проекту знаходиться на рівні або трохи вище 19%.

$$IRR = 19 + (258.0 \times (100 - 19)) / (258.0 - (-32968.75)) = 19,63\%$$

Цей показник є важливим критерієм ефективності інвестиційного проекту. Оскільки розрахована внутрішня норма доходності (19,63%) є вищою за більшість стандартних ставок дисконтування, які можуть бути прийняті як вартість залучення капіталу або мінімально допустима норма прибутковості (19%), це свідчить про ефективність проекту.

Отже, запропонований інвестиційний проект є ефективним та рекомендується до впровадження на ТОВ «АГРО-ОВЕН», оскільки його внутрішня норма доходності перевищує ставку, при якій проект має позитивний NPV.

Запропоновані заходи мають на меті суттєво покращити фінансові показники ТОВ «АГРО-ОВЕН». Очікується, що їх впровадження не лише оптимізує структуру джерел фінансування, але й підвищить загальну ефективність використання фінансових ресурсів підприємства.

Оскільки інвестиційний проект, як припускається, може бути реалізований за рахунок позичкового капіталу, критично важливим є визначення найбільш доцільного джерела такого залучення для ТОВ «АГРО-ОВЕН».

Вартість залучення позикового капіталу є ключовим фактором, що впливає на загальну ефективність інвестиційного проекту. Розглянемо два основні джерела: банківський кредит та емісію облігацій.

1. Вартість банківського кредиту (СБК): визначається на основі процентної ставки за кредитом, яка становить основну частину витрат на його обслуговування. Формула розрахунку враховує податкові ефекти та витрати на залучення:

$$\text{СБК} = \text{ПКб} \times (1 - \text{СПпп}) / (1 - \text{ЗПб}), \quad (3.2)$$

де ПКб – ставка відсотку за банківський кредит, %;

СПпп – ставка податку на прибуток, виражена десятковим дробом;

ЗПб – рівень витрат на залучення банківського кредиту до його суми, виражений десятковим дробом.

2. Вартість позикового капіталу, залученого за рахунок емісії облігацій (СОЗ) - оцінюється виходячи з купонного відсотка за облігацією, який формує суму періодичних купонних виплат. Цей розрахунок також включає податкові пільги та емісійні витрати:

$$\text{СОЗ} = \text{СК} \times (1 - \text{СПпп}) / (1 - \text{ЕЗо}), \quad (3.3)$$

де СК – ставка купонного відсотку по облігації, %;

СПпп – ставка податку на прибуток, виражена десятковим дробом;

ЕЗо – рівень емісійних витрат по відношенню до обсягу емісії, виражений десятковим дробом.

Детальний розрахунок вартості цих джерел фінансування для пропонованого інвестиційного проекту буде представлений у табл. 3.7.

Таблиця 3.7 – Розрахунок вартості інвестиційних джерел ТОВ «АГРО-ОВЕН»

Інвестиційне джерело	Вихідні дані	Розрахунок	Значення показника
Банківський кредит	Банківський відсоток по кредиту — 23%; ставка податку на прибуток — 18%; витрати по залученню банківського кредиту до його суми — 5%.	$23\% \times (1 - 0.18) / (1 - 0.05)$	19,85%
Випуск облігацій	Ставка купонного відсотку по облігації — 20%; ставка податку на прибуток — 18%; емісійні витрати — 2%.	$20\% \times (1 - 0.18) / (1 - 0.02)$	16,73%

Проведений розрахунок вартості залучення позикового капіталу для ТОВ «АГРО-ОВЕН» дозволяє визначити найбільш економічно доцільне джерело фінансування для інвестиційного проекту. Було розглянуто два основні варіанти: банківський кредит та випуск облігацій, з урахуванням податкової ставки на прибуток 18%.

Вартість банківського кредиту при банківському відсотку 23% та витратах на залучення 5% становить 19,85%. Це означає, що реальна вартість залучених коштів через банківський кредит, з урахуванням податкових вирахувань та комісій, складе майже 20% річних.

Вартість випуску облігацій при ставці купонного відсотку 20% та емісійних витратах 2% становить 16,73%. Цей показник відображає реальну вартість залучення капіталу шляхом емісії облігацій, також після врахування податкових ефектів та витрат, пов'язаних з розміщенням.

Порівнюючи отримані результати, очевидно, що випуск облігацій (16,73%) є більш економічно вигідним джерелом залучення позикового капіталу порівняно з банківським кредитом (19,85%). Різниця у вартості становить 3,12 відсоткових пункти, що є суттєвою економією на масштабах інвестиційного проекту.

Таким чином, для ТОВ «АГРО-ОВЕН» найбільш доцільним джерелом залучення позичкового капіталу для реалізації інвестиційного проекту є облігаційний кредит, оскільки це дозволить мінімізувати витрати на обслуговування боргу та підвищити загальну фінансову ефективність проекту.

### Висновки до розділу 3

1. Аналіз фінансового стану ТОВ «АГРО-ОВЕН» свідчить про його стабільність, адекватну забезпеченість власними фінансовими ресурсами для покриття заборгованостей, а також високий рівень ліквідності та рентабельності. Це створює міцну основу для подальшого розвитку та підтримки фінансової стійкості, ключовим напрямом якої є активне зростання прибуткової діяльності та збільшення обсягів продажів – основного джерела формування внутрішніх фінансових ресурсів підприємства. Для досягнення цієї мети, ТОВ «АГРО-ОВЕН» планує реалізувати інвестиційний проект із закупівлі сучасного обладнання для виробництва та подальшого продажу продукції, загальна вартість якого становить 45 000 тис. грн.

2. Оцінка ефективності даного інвестиційного проекту проводилася за допомогою стандартних показників: чистої дисконтованої вартості (NPV), строку окупності (PP) та внутрішньої норми доходності (IRR). При виборі ставки дисконтування враховувався рівень ризику, і було обрано ставку 18,6%, що на 20% перевищує облікову ставку НБУ станом на кінець 2023 року.

3. Результати розрахунків показали, що чиста дисконтована вартість (NPV) проекту при ставці дисконтування 19% є позитивною і становить 258,0 тис. грн. Це підтверджує виконання основної умови інвестиційної привабливості ( $NPV > 0$ ), що означає, що очікувані доходи проекту перевищують витрати з урахуванням дисконту. Таким чином, реалізація проекту сприятиме зростанню вартості підприємства ТОВ «АГРО-ОВЕН» і є доцільною.

4. Простий строк окупності інвестицій становить приблизно чотири роки, що підтверджується накопиченими чистими вигодами, які у 2024 році

вже досягають 34 000 грн. Дисконтований період окупності проекту знаходиться між 2024 та 2025 роками, оскільки накопичені дисконтовані вигоди стають позитивними (243 грн.) у 2025 році. Це свідчить про те, що інвестиції повністю окупаються з урахуванням вартості грошей у часі.

5. Внутрішня норма доходності (IRR) проекту розрахована на рівні 19,63%. Цей показник є вищим за більшість стандартних ставок дисконтування, включаючи обрану для аналізу ставку 19%. Перевищення IRR над ставкою дисконтування є ключовим критерієм ефективності, що дозволяє стверджувати про ефективність та рекомендованість проекту до впровадження на ТОВ «АГРО-ОВЕН».

6. Зважаючи на те, що проект може бути реалізований за рахунок позичкового капіталу, було проведено аналіз найбільш доцільних джерел його залучення. Розрахунок показав, що вартість банківського кредиту складає 19,85%, тоді як вартість випуску облігацій — 16,73%. Порівняння цих показників демонструє, що облігаційний кредит є більш економічно вигідним джерелом залучення позикового капіталу для ТОВ «АГРО-ОВЕН», оскільки він дозволяє мінімізувати витрати на обслуговування боргу та, відповідно, підвищити загальну фінансову ефективність проекту.

7. Узагальнюючи, запропонований інвестиційний проект є ефективним та доцільним для впровадження на ТОВ «АГРО-ОВЕН», що підтверджується позитивними показниками NPV та IRR, а також прийнятними строками окупності. Вибір облігацій як основного джерела фінансування дозволить оптимізувати вартість залученого капіталу, сприяючи подальшому покращенню фінансової діяльності підприємства та зростанню ефективності використання його ресурсів.

## ВИСНОВКИ

Фінансові ресурси є фундаментальною основою функціонування та розвитку будь-якого підприємства, представляючи собою сукупність грошових коштів, що знаходяться у розпорядженні суб'єкта господарювання, та необхідні для забезпечення його поточної, інвестиційної та фінансової діяльності; їхня класифікація за джерелами формування (власні, залучені), тривалістю використання (короткострокові, довгострокові) та цільовим призначенням дозволяє ефективно управляти грошовими потоками та забезпечувати фінансову стабільність.

Оцінка ефективності використання фінансових ресурсів базується на системі фінансових коефіцієнтів (ліквідності, платоспроможності, ділової активності, рентабельності) та сучасних методах інвестиційного аналізу (NPV, IRR, PP), що дозволяє комплексно діагностувати фінансовий стан підприємства, виявляти резерви підвищення прибутковості, оптимізувати структуру капіталу та обґрунтовувати управлінські рішення щодо подальшого розвитку.

ТОВ "АГРО-ОВЕН" функціонує в аграрному секторі, що зумовлює специфіку його господарської діяльності, залежність від природно-кліматичних умов та ринкових цін на сільськогосподарську продукцію; розуміння її організаційно-правової форми, місії та стратегічних цілей є ключовим для подальшого аналізу фінансових ресурсів та ефективності їх використання.

За період з 2022 по 2024 роки, джерела формування фінансових ресурсів ТОВ «АГРО-ОВЕН» свідчать про позитивну динаміку зростання власних та залучених коштів. Власний капітал у 2022 році становив 930057 тис. грн, у 2023 році — 1145496 тис. грн, а в 2024 році — 1263105 тис. грн, що свідчить про приріст у 333048 тис. грн. Що стосується позикових ресурсів, то довгострокові зобов'язання з відсутності у 2022 році зросли до 7421 тис. грн у 2023 році та значно збільшилися до 24573 тис. грн у 2024 році. Поточні

зобов'язання у 2022 році становили 211291 тис. грн, у 2023 — 223959 тис. грн, і у 2024 — 214316 тис. грн, що має незначне коливання. Загалом, загальний обсяг фінансових ресурсів за досліджуваний період збільшився на 360646 тис. грн і у 2024 році склав 1501994 тис. грн, що свідчить про зростання фінансової бази товариства і її здатності залучати та ефективно використовувати фінансові ресурси для розвитку та реалізації своїх стратегічних цілей.

Структура джерел фінансування компанії за період демонструє поступове збільшення частки власного капіталу, яка зростає з 81,5% у 2022 році до 84,1% у 2024 році, що свідчить про зростання внутрішніх джерел фінансування і підвищення фінансової стабільності підприємства. Частка позикових ресурсів також зростає з 0% у 2022 до 1,6% у 2024 року, що підкреслює тенденцію до залучення зовнішніх позик. Одночасно звільнення частки поточних зобов'язань з 18,5% у 2022 році до 14,3% у 2024 році вказує на покращення структури боргового навантаження і зменшення залежності від короткострокових зобов'язань, що сприяє зміцненню фінансової стабільності підприємства та зменшенню ризиків.

Динаміка грошових коштів та дебіторської заборгованості ТОВ "АГРО-ОВЕН" за 2022-2024 роки свідчить про суттєві позитивні зміни у фінансовій ситуації товариства. Так, грошові кошти та їх еквіваленти зросли з 2589 тис. грн у 2022 році до 17089 тис. грн у 2024 році, тим самим забезпечивши приріст на 14500 тис. грн. Це зростання свідчить про покращення ліквідності товариства. Стосовно дебіторської заборгованості, її обсяг також зріс зі 195687 тис. грн у 2022 році до 17089 тис. грн у 2024 році, тобто приріст склав 71119 тис. грн. Така динаміка вказує на збільшення обсягів продажу та вдосконалену роботу з клієнтами, але також дана ситуація потребує ретельного моніторингу, оскільки висока дебіторська заборгованість може свідчити про зростаючий ризик неплатежів

Динаміка основних показників ефективності використання фінансових ресурсів ТОВ "АГРО-ОВЕН" за 2022-2024 роки вказує на неоднозначні результати. По-перше, рентабельність власного капіталу зростає на 0,03%, що

є позитивним явищем та свідчить про результативне використання капіталу акціонерів для генерації прибутку. Рентабельність всього капіталу також зросла на 0,02%, що свідчить про покращення ефективності використання активів, що належать підприємству. Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості зменшився на 1,69, що вказує на погіршення в системі управління дебіторською заборгованістю — товариство повільніше отримує кошти від власних клієнтів. Також спостерігається зменшення рівня коефіцієнта концентрації позикового капіталу на 0,02, що свідчить про зменшення частки позикових ресурсів у фінансуванні товариства. Зниження коефіцієнта співвідношення власного і позикового капіталів на 0,4 вказує на зростаючі зобов'язання товариства, що потребує уважного моніторингу для підтримання фінансової стабільності.

Вдосконалення методів залучення та використання фінансових ресурсів для ТОВ "АГРО-ОВЕН" має бути спрямоване на диверсифікацію джерел фінансування, зокрема, на переважне використання облігаційного капіталу, як більш економічно вигідного порівняно з банківським кредитом, що дозволить зменшити витрати на обслуговування боргу та ефективніше реалізовувати інвестиційні проекти.

Для покращення ефективності формування та використання фінансових ресурсів ТОВ "АГРО-ОВЕН" необхідно зосередитися на стратегії збільшення обсягів продажів через активну рекламну кампанію та диверсифікацію бізнесу, що дозволить наростити внутрішні фінансові ресурси (прибуток) та забезпечити стабільне фінансування подальшого розвитку.

## СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Essence of financial resources of the enterprise URL: <file:///C:/Users/PK/Downloads/ESSENCE+OF+FINANCIAL+RESOURCES+OF+THE+ENTERPRISE.pdf>
2. What are financial resources? URL: <https://www.designmatch.io/vocabulary/what-are-financial-resources>
3. Оптимізація структури фінансових ресурсів підприємства в сучасних умовах. *Бізнес Інформ*. 2016. № 12. С. 169-175. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf\\_2016\\_12\\_28](http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2016_12_28)
4. Гладкова О.В. Оптимізація структури фінансових ресурсів суб'єктів підприємництва. URL: <https://dspace.nuph.edu.ua/bitstream/123456789/21390/3/22-30.pdf>
5. Brigham, E. F., Ehrhardt, M. C. Financial management: Theory & practice. Boston, MA: Cengage Learning. 2017.
6. Mandal S. K., Sengupta N. Financial resource formation and its impact on financial performance of selected Indian manufacturing firms. *International Journal of Business and Management Studies*, 2019. 8(1), 17-34. doi:10.17261/Pressacademia.2019.1004
7. Курінна, О. В. Теоретичні аспекти формування та використання фінансових ресурсів підприємства. *Науковий вісник Академії муніципального управління*. Серія : Економіка. 2013. Вип. 2. С. 140 – 148.
8. Бердар, М. М. Управління процесом формування і використання фінансових ресурсів підприємства на основі логістичного підходу. *Актуальні проблеми економіки*. 2015. № 5 (83). С. 133-138.
9. Близнюк, О. П., Горпиненко, А. П. Класифікація джерел формування фінансових ресурсів підприємства. *Вісник Міжнародного слов'янського університету*. Серія: Економічні науки. 2021. Т. 15. № 2. С. 52–58.

10. Буряковський В. В. Фінанси підприємств: Навч. посібник. / В. В. Буряковський. Д. : Пороги, 2009. 535 с.
11. Загородній А.Г., Вознюк Г.Л., Смовженко Т.С. Фінансовий словник. Львів: Вид-во Держ. унту “Львівська політехніка”. 2016. 384 с.
12. Зятковський І. В. Фінанси підприємств / І. В. Зятковський. 2-ге вид. К. : Кондор, 2013. 364 с.
13. Зеліско І.М. Роль фінансових ресурсів в діяльності економічних суб'єктів: теоретичний аспект. *Ефективна економіка*, 2016. № 12. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=5296> (дата звернення 1.05.2023 р.)
14. Лапа А. Є. Фінансові ресурси підприємства та їх оптимізація. *Молодіжний науковий вісник УАБС НБУ*. Серія: Економічні науки, №4. 2020. С. 289-297.
15. Лігоненко Л. О. Фінанси підприємств: підручник. Київ: КНТЕУ, 2016. 491 с.
16. Луценко, Л.В. Доступність та надійність фінансових ресурсів в індустрії краси. *Молодий вчений*. №12. 2018. С. 89-91.
17. Налукова, Н. І. Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва: сутнісноаналітичний аспект. *Галицький економічний вісник*. №1(30). 2021. С. 166-174.
18. Павлюк К.В. Фінансові ресурси держави. Монографія. / Павлюк К. К.: НІОС, 2017.
19. Поддєрьогін. А. М. Фінанси підприємств: Підручник / Керівник авт. кол. і наук. ред. проф. А. М. Поддєрьогін. 3-тє вид., перероб. та доп. К.: КНЕУ, 2000. 460 с.
20. Стасюк Л. С. Класифікація фінансових ресурсів підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2022. №4. Т. 3. С. 257– 261.
21. Хачатурян С. В. Сутність фінансових ресурсів та їх класифікація. *Фінанси України*. № 4. 2016. С. 77-81.

22. Вареник В.О. Формування методики оцінки фінансових ресурсів підприємства за сучасних умов функціонування. URL: [https://www.easterneurope-ebm.in.ua/journal/12\\_2018/24.pdf](https://www.easterneurope-ebm.in.ua/journal/12_2018/24.pdf)
23. Ефективність використання ресурсів підприємства: практичний аспект. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/41001/1/%D0%90%D0%B1%D0%B5%D1%80%D0%BD%D1%96%D1%85%D1%96%D0%BD%D0%B0.pdf>
24. Білоліпецкий, В., & Мерзляков І. (2004). Фінансові ресурси та їх перетворені форми. *Аудитор*, №5, С.51–55.
25. Мельник. О. Особливості функціонування фінансових ресурсів в системі управління підприємством. *Галицький економічний вісник*. № 3(36). 2012. С.108 – 116.
26. Козачок, І. А. Формування та управління ефективним використанням фінансових ресурсів підприємства. *Гуманітарний вісник ЗДІА*, 2011. № 47. С. 227 – 283.
27. Фінансова звітність ТОВ «АГРО-ОВЕН». URL: <https://clarity-project.info/edr/25522107/yearly-finances>
28. Рубаха М. В. Методи мобілізації фінансових ресурсів суб'єктами господарювання на фінансовому ринку України. *Актуальні проблеми розвитку економіки регіону*. 2011. Вип. 7. Т. 1. С. 122-130.
29. Ксьондз С. М. Проблеми формування фінансових ресурсів підприємств. *Економіка і суспільство*. Вип. 10. 2017. С. 611-615.
30. Бродська І. І. Проблеми формування фінансових ресурсів підприємств. *Економічні науки. Серія: облік і фінанси*. 2010. Вип. 7 (1). С. 182-189.
31. Ткаченко І.П. Фінансові ресурси підприємств: управління ефективністю формування та використання. *Інвестиції: практика та досвід*. № 19. 2013. С. 46-52.

32. Линенко А. В. Оптимізація структури джерел фінансових ресурсів підприємства. *Вісник Запорізького національного університету*. Серія: Економічні науки. 2014. № 2. С. 47 – 55.
33. Малій О. Г. Фінансові ресурси підприємств та джерела їх формування: теоретичні аспекти. *Актуальні проблеми інноваційної економіки*. 2016. № 2. С.71 – 74.
34. Яременко В. Г. Сутність поняття та особливості класифікації фінансових ресурсів підприємств. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2018. Т. 19/3. С. 158-162
35. Кірсанова А. М., Точонов І. В. Фінансові ресурси підприємства та ефективність їх використання. *Збірник наукових праць ДонНАБА*. 2015. № 1. С. 116-122.
36. Катан Л. І., Сидоренко А. І. Фінансові ресурси підприємства та особливості їх формування. *Ефективна економіка*. 2014. № 6. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3095>
37. Vdovenko L. O., Skrupnyk S. V., Fenenko P. O., Havryliuk V. M., Kovalov V. V. Discrete Process of Development and Effective Functioning of the Fiscal System of the Ukraine and EU Countries. *Journal of Advanced Research in Law and Economics*. 2020. Vol. XI, is. 4(50). P.1446-1461.
38. Kinzerska O., Garafonova O., Kravchyk Y., Ivanko A., & Prystupa A. Implementation of the financial strategy for sustainable ecological and economic development in the agricultural sector. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2021. 4(39). P. 578–586.
39. Єфремова Н. Джерела формування фінансових ресурсів підприємства: їх склад та оптимізація структури. *Ефективна економіка*. 2013. № 3. С. 53 –61.
40. Зеліско І. М. Управління фінансовими ресурсами аграрно-промислових компаній: монографія. Київ: ЦП «КОМПРИНТ», 2014. 420 с.

## ДОДАТКИ

## Додаток А

## Баланс (Звіт про фінансовий стан)

Назва рядка	Код рядка	На початок звітного періоду, тис. грн	На кінець звітного періоду, тис. грн
1	2	3	4
<b>АКТИВ</b>			
I. Необоротні активи Нематеріальні активи	1000	257.00	381.00
первісна вартість	1001	257.00	381.00
накопичена амортизація	1002	0.00	
Незавершені капітальні інвестиції	1005	229 011.00	644 074.00
Основні засоби	1010	2 262 778.00	2 046 656.00
первісна вартість	1011	3 068 103.00	3 110 441.00
знос	1012	805 325.00	1 063 785.00
Інвестиційна нерухомість	1015	0.00	
первісна вартість	1016	0.00	
знос	1017	0.00	
Довгострокові біологічні активи	1020	0.00	
первісна вартість	1021	0.00	
накопичена амортизація	1022	0.00	
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0.00	
інші фінансові інвестиції	1035	48 483.00	48 483.00
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0.00	
Відстрочені податкові активи	1045	0.00	
Гудвіл	1050	0.00	
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0.00	
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0.00	
Інші необоротні активи	1090	0.00	
Усього за розділом I	1095	2 540 529.00	2 739 594.00
II. Оборотні активи Запаси	1100	334 193.00	726 629.00
Виробничі запаси	1101	177 784.00	288 840.00
Незавершене виробництво	1102	17 315.00	325 896.00
Готова продукція	1103	138 796.00	111 475.00
Товари	1104	298.00	417.00
Поточні біологічні активи	1110	316 576.00	276 491.00
Депозити перестраховання	1115	0.00	
Векселі одержані	1120	0.00	
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	318 238.00	227 379.00
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	79 955.00	78 443.00

## Продовження додатка А

1	2	3	4
з бюджетом	1135	33 986.00	171 474.00
у тому числі з податку на прибуток	1136	115.00	
з нарахованих доходів	1140	0.00	
із внутрішніх розрахунків	1145	47 230.00	103 713.00
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	0.00	
Поточні фінансові інвестиції	1160	0.00	
Гроші та їх еквіваленти	1165	33 978.00	29 797.00
Готівка	1166	581.00	195.00
Рахунки в банках	1167	33 397.00	29 602.00
Витрати майбутніх періодів	1170	6 110.00	6 694.00
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0.00	
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181	0.00	
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0.00	
резервах незароблених премій	1183	0.00	
інших страхових резервах	1184	0.00	
Інші оборотні активи	1190	0.00	
Усього за розділом II	1195	1 170 266.00	1 620 620.00
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0.00	
Баланс	1300	3 710 795.00	4 360 214.00
Пасив			
I. Власний капітал Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	710.00	710.00
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0.00	
Капітал у дооцінках	1405	285 510.00	271 140.00
Додатковий капітал	1410	0.00	
Емісійний дохід	1411	0.00	
Накопичені курсові різниці	1412	0.00	
Резервний капітал	1415	0.00	
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	1 642 663.00	1 690 448.00
Неоплачений капітал	1425	0.00	
Вилучений капітал	1430	0.00	
Інші резерви	1435	0.00	
Усього за розділом I	1495	1 928 883.00	1 962 298.00
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення	1500	0.00	
Відстрочені податкові зобов'язання			
Пенсійні зобов'язання	1505	0.00	
Довгострокові кредити банків	1510	699 289.00	983 810.00
Інші довгострокові зобов'язання	1515	1 439.00	1 439.00
Довгострокові забезпечення	1520	0.00	
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0.00	
Цільове фінансування	1525	0.00	
Благодійна допомога	1526	0.00	
Страхові резерви	1530	0.00	
у тому числі: резерв довгострокових зобов'язань	1531	0.00	
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	0.00	
резерв незароблених премій	1533	0.00	
інші страхові резерви	1534	0.00	
Інвестиційні контракти	1535	0.00	

## Продовження додатка А

1	2	3	4
Призовий фонд	1540	0.00	
Резерв на виплату джек-поту	1545	0.00	
Усього за розділом II	1595	700 728.00	985 249.00
III. Поточні зобов'язання і забезпечення	1600	503 122.00	555 424.00
Короткострокові кредити банків			
Векселі видані	1605	0.00	
Поточна кредиторська заборгованість за:	1610	0.00	
довгостроковими зобов'язаннями			
товари, роботи, послуги	1615	476 785.00	735 617.00
розрахунками з бюджетом	1620	8 387.00	11 442.00
у тому числі з податку на прибуток	1621	0.00	
розрахунками зі страхування	1625	4 077.00	5 476.00
розрахунками з оплати праці	1630	14 788.00	19 077.00
за одержаними авансами	1635	0.00	
за розрахунками з учасниками	1640	451.00	2 757.00
із внутрішніх розрахунків	1645	0.00	
за страховою діяльністю	1650	0.00	
Поточні забезпечення	1660	32 715.00	41 042.00
Доходи майбутніх періодів	1665	2 480.00	2 481.00
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0.00	
Інші поточні зобов'язання	1690	38 379.00	39 351.00
Усього за розділом III	1695	1 081 184.00	1 412 667.00
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0.00	
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0.00	
Баланс	1900	3 710 795.00	4 360 214.00

## Додаток Б

## Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	4 980 447.00	4 035 502.00
Чисті зароблені страхові премії	2010		0.00
Премії підписані, валова сума	2011		0.00
Премії, передані у перестраховування	2012		0.00
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013		0.00
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014		0.00
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	4 286 497.00	3 297 570.00
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070		0.00
Валовий: прибуток	2090	693 950.00	737 932.00
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105		0.00
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110		0.00
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111		0.00
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112		0.00
Інші операційні доходи	2120	75 648.00	54 699.00
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121		0.00
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122		25 199.00
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123		0.00
Адміністративні витрати	2130	90 659.00	59 579.00
Витрати на збут	2150	330 608.00	277 722.00
Інші операційні витрати	2180	160 460.00	124 248.00
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181		0.00
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182		0.00
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	187 871.00	331 082.00
Дохід від участі в капіталі	2200		0.00
Інші фінансові доходи	2220	869.00	329.00
Інші доходи	2240	14 645.00	0.00
Дохід від благодійної допомоги	2241		0.00
Фінансові витрати	2250	112 700.00	124 099.00
Втрати від участі в капіталі	2255	17 717.00	740.00
Інші витрати	2270	25 183.00	8 542.00

## Продовження додатка Б

1	2	3	4
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275		0.00
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	47 785.00	198 030.00
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300		-31 938.00
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		0.00
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	47 785.00	166 092.00

## Сукупний дохід

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400		0.00
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405		0.00
Накопичені курсові різниці	2410		0.00
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415		0.00
Інший сукупний дохід	2445		0.00
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0.00	0.00
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455		0.00
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0.00	0.00
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	47 785.00	166 092.00

## Елементи операційних витрат

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Матеріальні затрати	2500	4 227 279.00	3 146 626.00
Витрати на оплату праці	2505	297 176.00	237 236.00
Відрахування на соціальні заходи	2510	66 105.00	52 786.00
Амортизація	2515	258 460.00	244 236.00
Інші операційні витрати	2520	19 204.00	78 235.00
Разом	2550	4 868 224.00	3 759 119.00

## Розрахунок показників прибутковості акцій

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, грн	За аналогічний період попереднього року, грн
Дивіденди на одну просту акцію	2650		0.00